

Nærmiljøet i byen

- Bjørndal som et flerkulturelt nærmiljø

Anne-Marte Watnaas Bache-Gabrielsen

Masteroppgave i sosiologi
Institutt for sosiologi og samfunnsgeografi
Samfunnsvitenskapelig fakultet
UNIVERSITETET I OSLO

Desember 2016

Nærmiljøet i byen

Copyright Anne-Marte Watnaas Bache-Gabrielsen

2016

Nærmiljøet i byen – Bjørndal som et flerkulturelt nærmiljø

Anne-Marte Watnaas Bache-Gabrielsen

<http://www.duo.uio.no>

Trykk: Reprosentralen, Universitetet i Oslo

Vi er fra Bjørndal, vi er best og dette er vårt manifest.

I en liten by i bydel 9

I Norges hovedstad

*der de fleste hus og rekkehus ligger pent på rad. Her er det kjempegodt å bo,
her er en fredelig stille ro,*

*så når vi synger litt om Bjørndal er det ikke uten grunn,
for vi satser alt på Bjørndal, ja, alle liker Bjørndal,
og gjemmer Bjørndal på vår hjertebunn. Tjohei!*

Sammendrag

Denne oppgaven handler overordnet om hva som skaper tilhørighet i det flerkulturelle og urbane nærmiljøet på Bjørndal. Jeg har undersøkt hvilke mekanismer som er med på å skape et fellesskap, for å finne ut om beboerne opplever området som inkluderende. Oppgaven er en del av MultiRur-prosjektet til Norsk institutt for by- og regionforskning. Studiet er et kvalitativt arbeid, og analysen er basert på ni dybdeintervjuer med mennesker som alle bor på Bjørndal. Jeg har intervjuet mennesker med forskjellig bakgrunn, og det empiriske materialet er basert på samtaler med etnisk norske og innbyggere med innvandrerbakgrunn. Botid på Bjørndal har også variert, da det har vært interessant å høre hva nyinnflyttede sier om stedet, men også få historiene til de som har vokst opp der.

Hovedproblemstillingen min er følgende: *Hva skaper tilhørighet i et flerkulturelt, urbant nærmiljø, som Bjørndal?*

For å spisse problemstillingen har jeg delt inn i følgende underspørsmål: *Hvilke aspekter ved Bjørndal vektlegger beboerne i sine fortellinger om tilhørighet? Hva gjør fortellingene om det flerkulturelle Bjørndal med tilhørigheten til stedet?*

Mine teoretiske rammeverk er knyttet til bostedsvalg, og særlig drabantbyen som bosted. I tillegg er jeg opptatt av hva som skaper tilhørighet og bruker derfor Robert D. Putnam sine teorier om sosial kapital. Jeg bruker Putnam i sammenheng med å se hvordan lokalmiljøet er preget av brobyggende og sammenbindende kapital, i tillegg til å bruke teoriene hans i et flerkulturelt perspektiv.

Funnene i oppgaven viser at hva slags tilhørighet informantene har til Bjørndal henger sammen med grunnen de har til å bosette seg der. En del av informantene har vokst opp på Bjørndal, og hadde derfor en tilknytning til Bjørndal før de valgte å bosette seg der. For dem har det vært et poeng å flytte tilbake fordi de ønsker å gi egne barn en god og trygg drabantbyoppvekst som de selv opplevde på Bjørndal. De er også opptatt av sosiale nettverk, og det er en viktig faktor for dem at de har et etablert nettverk på Bjørndal. Informantene som har flyttet hit uten noe tidligere tilknytning er også opptatt av at Bjørndal er en drabantby, og at dette skillet mellom det urbane og det rurale har vært avgjørende for hvorfor de valgte Bjørndal. De ønsket å flytte

ut av byen, uten å bo for langt unna. Samtidig ble det et poeng at de hadde økonomi til å kjøpe seg en større bolig på Bjørndal enn andre steder i Oslo. Selv om de har ønsket å flytte litt ut av byen, så møter de fleste av informantene også utfordringer med at Bjørndal ligger for avsides, særlig med henhold til kollektivtrafikk, og de uttrykker en misnøye knyttet til at de er lite prioritert i bydelen. Det at det ligger avsondret øker også følelsen av fellesskap innad, ved at de er opptatt av å jobbe felles for at Bjørndal skal bli sett og prioritert.

De som har flyttet til Bjørndal, uten å ha noe tidligere tilknytning, snakker om at det å bo i et flerkulturelt område har en egen verdi. De ønsker at barna skal vokse opp et sted der de kan oppleve forskjellige kulturer, og at det skal være en naturlig del av barnas oppvekst. En slik oppvekst beskrives av flere av de som har vokst opp på Bjørndal. De som har innvandrerbakgrunn forklarer at det var ukomplisert å vokse opp på Bjørndal, nettopp fordi det var så flerkulturelt der. Selv om det hovedsakelig er positive beskrivelser av det flerkulturelle Bjørndal, er det også noen fortellinger om en indre uro på Bjørndal, og det er beskrivelser av områder med en opphopning av mennesker med samme etniske bakgrunn, som lever mer avsondret fra resten av Bjørndal, og at dette påvirker tilhørigheten og fellesskapsfølelsen på Bjørndal.

Forord

Da er oppgaven endelig ferdig!

Jeg vil først og fremst takke alle informantene for at de stilte opp på intervjuer, oppgaven hadde ikke eksistert uten dere.

Tusen takk til hovedveileder Anniken Hagelund for gode og viktige tilbakemeldinger, og biveileder Per Gunnar Røe for inspirerende samtaler. Takk til seminarleder Lise Kjølørød for gode tilbakemelding og tro på prosjektet mitt. Tusen takk til NIBR for at jeg fikk være en del av MultiRur-prosjektet. Takk til alle NIBR-studentene, med Kaja, min kontorpartner i spissen og takk til Osloforskning for stipend.

Takk til mamma og pappa som har skapt et hjem med rom for nysgjerrighet og en interesse for samfunnet. Tusen takk til Josefine for gjennomlesing, og interesse i prosjektet mitt fra start til slutt. Takk til vennene mine som har fått tankene mine over på andre ting når det har trengtes. En ekstra takk til mine lojale venner i 3-unit. Og tusen takk til Elias som har skapt et hyggelig klima hjemme under vanskelige oppgavedager, og generelt vært støttende og oppmuntrende.

Anne-Marte Watnaas Bache-Gabrielsen,

Desember 2016

Innholdsfortegnelse

1	Innledning.....	1
1.1	Problemstillinger	2
1.2	Valg av Søndre Nordstrand og Bjørndal.....	3
1.2.1	Bjørndal.....	4
1.3	Oslo Sør-satsingen.....	8
1.4	Tilknytning til prosjekt	9
1.5	Oppbygning av oppgaven	9
2	Teoretiske perspektiver	10
2.1	Stedet vi bor – tilhørighet.....	11
2.1.1	Drabantbyen.....	12
2.1.2	Brobyggende og sammenbindende sosial kapital	14
2.1.3	Negative og positive aspekter	14
2.1.4	Moderne kritikk av forstaden som sted	15
2.1.5	Valgt tilhørighet.....	18
2.2	Sosial kapital: et flerkulturelt perspektiv	19
2.2.1	Kritikk/kommentarer til Putnam.....	22
3	Metode.....	25
3.1	Innledende observasjon.....	25
3.2	Utvalg og rekruttering	26
3.2.1	Rekruttering på sosiale medier	27
3.2.2	Avgrensninger	28
3.3	Om intervjuene.....	29
3.3.1	Intervjuguide.....	30
3.3.2	Transkribering	31
3.4	Narrativ analyse.....	32
3.5	Etiske betraktninger	33
4	Analyse.....	35
4.1	Tilhørighet til Bjørndal	36
4.1.1	Å flytte til Bjørndal.....	37
4.1.2	Lokalmiljøet på Bjørndal.....	43
4.1.3	Samhold, Bjørndal mot resten	47
4.1.4	"Riktig side av Slimeveien" – Bjørndal som et todelt område	49
4.1.5	Oppsummerende ord.....	53
5	Bjørndal som et flerkulturelt lokalsamfunn	55
5.1	Oppvokst på Bjørndal	55
5.2	"Og det første vi så var det buddhisttemplet, og da tenkte vi at dette her er for rart, her kan vi ikke bo" – Et første møte med Bjørndal som et flerkulturelt lokalsamfunn.....	59
5.2.1	Et samlet Bjørndal?	64
5.3	Flerkulturell kapital.....	66
6	Oppsummering og avslutning.....	68
6.1	Hvilke aspekter ved Bjørndal vektlegger beboerne i sine fortellinger om tilhørighet?.....	68

6.2	Hva gjør fortellingene om det flerkulturelle Bjørndal med tilhørigheten til stedet?	69
6.3	Hva skaper tilhørighet i et flerkulturelt, urbant nærmiljø, som Bjørndal?	70
6.4	Veien videre.....	71
	Litteraturliste	73
	Vedlegg 1	76
	Vedlegg 2	77
	Vedlegg 3	78

1 Innledning

“Bjørndal – en grønn perle i Oslo”¹

Bjørndal er et område i Oslo som ligger i bydelen Søndre Nordstrand. Sitatet over er hentet fra deres hjemmeside, og er delbydels slagord. Søndre Nordstrand er Oslos største bydel, det er bydelen som har flest mennesker med innvandrerbakgrunn, og også Oslos grønneste bydel. Min oppgave har som formål å forstå hvordan et område som er en del av Oslo, men som ligger geografisk situert langt unna sentrum fungerer som et urbant nærmiljø. Jeg har sett på hvordan det har vært å vokse opp i et område som befinner seg i grenseskillet mellom det urbane og det rurale, og hvordan de som har valgt å flytte dit begrunner valgene sine. Jeg er interessert i beboernes tilhørighet til lokalmiljøet og jeg har sett på hvilke mekanismer som er med på å skape et fellesskap, for å finne ut om beboerne opplever området som inkluderende. I tillegg er jeg interessert i å se hvordan informantene stiller seg til at Bjørndal er et flerkulturelt område, og hva slags verdi det har for dem.

Utfordringer i drabantbyer

Drabantbyer med stor andel mennesker med innvandrerbakgrunn er blant annet i Sverige blitt knyttet til store sosiale problemer. I både Sverige og Norge har det rast en debatt om parallellsamfunn etter det svenske politiet kom ut med en rapport som viser 55 områder der lokalsamfunnet er i en utsatt situasjon grunnet lokale, kriminelle nettverk (Axnäs og Nord, 2012). En stor mengde av disse områdene ligger i området rundt Stockholm, og de preges av å være bydeler som ligger i utkanten av storbyen, samt være et område mer stor andel innvandrerbefolkning. Geografien og demografien i disse svenske områdene er veldig like Bjørndal, så for meg har det blitt naturlig å fokusere på hva mine informanter syntes fungerer på Bjørndal, og hva som ikke fungerer. I mai 2016 var NRK i området Rinkeby for å gjøre en reportasje om de sosiale problemene der, og det tok ikke lang tid før de fikk kjenne problemene på kroppen etter å ha blitt fysisk jagd vekk av ungdomsgjenger. Utrop som ”Dette er vårt sted,

---

¹ http://www.bjorndal.no/?page_id=5 (nedlastet 02.03.16)

stikk herfra!” blir fanget på tape av NRK som sitter på en café og forsøker å intervju den svenske økonomen Tino Sanandaji om integrering²

Jeg har informanter som er inne på både negative og positive aspekter ved Bjørndal. De fleste er interessert i å fortelle en positiv historie om Bjørndal, men samtidig peker de på en del aspekter knyttet til segregering og grupperinger. De uttrykker bekymring rundt områder på Bjørndal og at lokalsamfunnet ikke bare er preget av et idyllisk lokalmiljø og grønne skoger.

Et viktig fellestrekk Bjørndal har med Rinkeby er nærheten til sentrum. Der Bjørndal ligger i utkanten av Oslo, ligger Rinkeby i utkanten av Stockholm. I tillegg er begge områdene preget av en høy andel mennesker med innvandrerbakgrunn, men der Søndre Nordstrand har en andel på 44% (Aalandslid, 2009), har Rinkeby en andel på 90% (Axnäs og Nord, 2012). Rinkeby har blitt et skrekkeeksempel på en lovløs bydel med gjengdannelser og parallellsamfunn. For meg har det vært interessant å ha den svenske situasjonen i bakhodet, ettersom det omhandler om en drabantby med høy andel mennesker med innvandrerbakgrunn, og derfor en del av de samme trekkene som gjorde meg interessert i Bjørndal.

1.1 Problemstillinger

Mitt største fokus i oppgaven er lokalsamfunnet på Bjørndal, og hvordan beboerne opplever nærmiljøet sitt, med særlig fokus på geografisk plassering, og befolkningens mangfoldige sammensetting. Jeg ønsket å finne ut om det er fragmenteringer på Bjørndal, eller om det er en helhetlig Bjørndal-følelse der. Mitt ønske om å finne ut av dette først og fremst stammer av at Bjørndal er, som jeg har vært inne på, et interessant område med tanke på geografi og demografi. Jeg har med dette kommet frem til følgende problemstilling og underspørsmål:

Problemstilling:

---

² [https://www.nrk.no/urix/svensk-politi - -vi-er-i-ferd-med-a-miste-kontrollen-1.12920404](https://www.nrk.no/urix/svensk-politi--vi-er-i-ferd-med-a-miste-kontrollen-1.12920404) (nedlastet 15.08.16)

Hva skaper tilhørighet i et flerkulturelt, urbant nærmiljø som Bjørndal?

Underspørsmål:

1. Hvilke aspekter ved Bjørndal vektlegger beboerne i sine fortellinger om tilhørighet?

2. Hva gjør fortellingene om det flerkulturelle Bjørndal med tilhørighet til stedet?

Analysen min er lagt opp med intensjon om å besvare underspørsmålene i to kapiteler. I første analysekapittel er jeg opptatt av hva slags sted Bjørndal er, og hvordan området er bygd opp. Jeg er interessert i å se på betydningen av formelle og uformelle møteplasser, og hvilke områder beboerne bruker i hverdagen sin. I tillegg er jeg her interessert i å se på hvilken betydning de grønne områdene av Bjørndal har for beboerne -hvorvidt de har en tilknytning til byen, eller om det er det grønne forstadslivet som appellerer til dem. I det andre analysekapittelet vil jeg fokusere på beboernes fortellinger om det flerkulturelle. Hos de som har vokst opp på Bjørndal har det vært interessant å høre hvordan det har preget dem å vokse opp i en flerkulturell bydel. Hos de nyere innflyttede har jeg fokusert på hvorfor de har valgt å flytte til Bjørndal, og om de har gjort et bevisst valg om å flytte til en flerkulturell bydel.

I analysen har jeg metodisk sett hatt en narrativ inspirert tilnærming til datamaterialet, og jeg har sett på hva slags fortellinger informantene legger vekt på, og hvordan de veksler mellom forskjellige historier. Jeg har valgt denne tilnærmingen fordi jeg har vært interessert i å få frem de forskjellige fortellingene, i tillegg til å se om det er mulig å spore noen felles fortellinger som kan si noe om tilknytningen til lokalmiljøet. I tillegg til kartlegging av møteplasser, så har jeg hatt fokus på hva beboerne liker med stedet, hvordan området preger dem og hva de tenker om Bjørndal, Søndre Nordstrand og også Oslo.

1.2 Valg av Søndre Nordstrand og Bjørndal

Søndre Nordstrand som bydel består av fire delbydeler: Holmlia, Mortensrud, Hauketo/Prinsdal og Bjørndal(Vestby og Ruud, 2011). Det kan argumenteres for at Bjørndal

er den mest avsondrete delbydelen, både når det gjelder resten av bydelen, samt Oslo by. Dette baserer jeg først og fremst på graden av kollektivtransport og hvor forholdsvis lett eller vanskelig det er å komme seg dit. Holmlia, Hauketo og Mortensrud har alle tog eller t-bane tilknyttet, mens Bjørndal er avhengig av bil- og busstransport via Slimeveien. Slimeveien kommer man til ved avkjøring fra Ljabruveien og den går langs hele Bjørndal og knyttet området sammen. At Bjørndal er avsondret fra resten av bydelen, kan være med på å forklare tilhørigheten innbyggerne føler til stedet sitt (Guttu og Schmidt 2010).

1.2.1 Bjørndal

Jeg valgte å avgrense prosjektet mitt til Bjørndal både fordi det er et område som er lite forsket på, og fordi jeg syntes den geografiske plasseringen er interessant. Bjørndal er en del av Oslo, men samtidig plassert så langt unna sentrum som er mulig, ved grensen til Akershus. Det er også interessant at Bjørndal, som sagt, er mer avsondret enn de andre områdene, både med tanke på transport, men også ved at Bjørndal ligger i en dal, så de fysiske forholdene også gjør området avsondret. Kartet (figur 2) viser også hvordan Bjørndal er sammensatt med skog på flere sider, og en langstrakt bebyggelse.

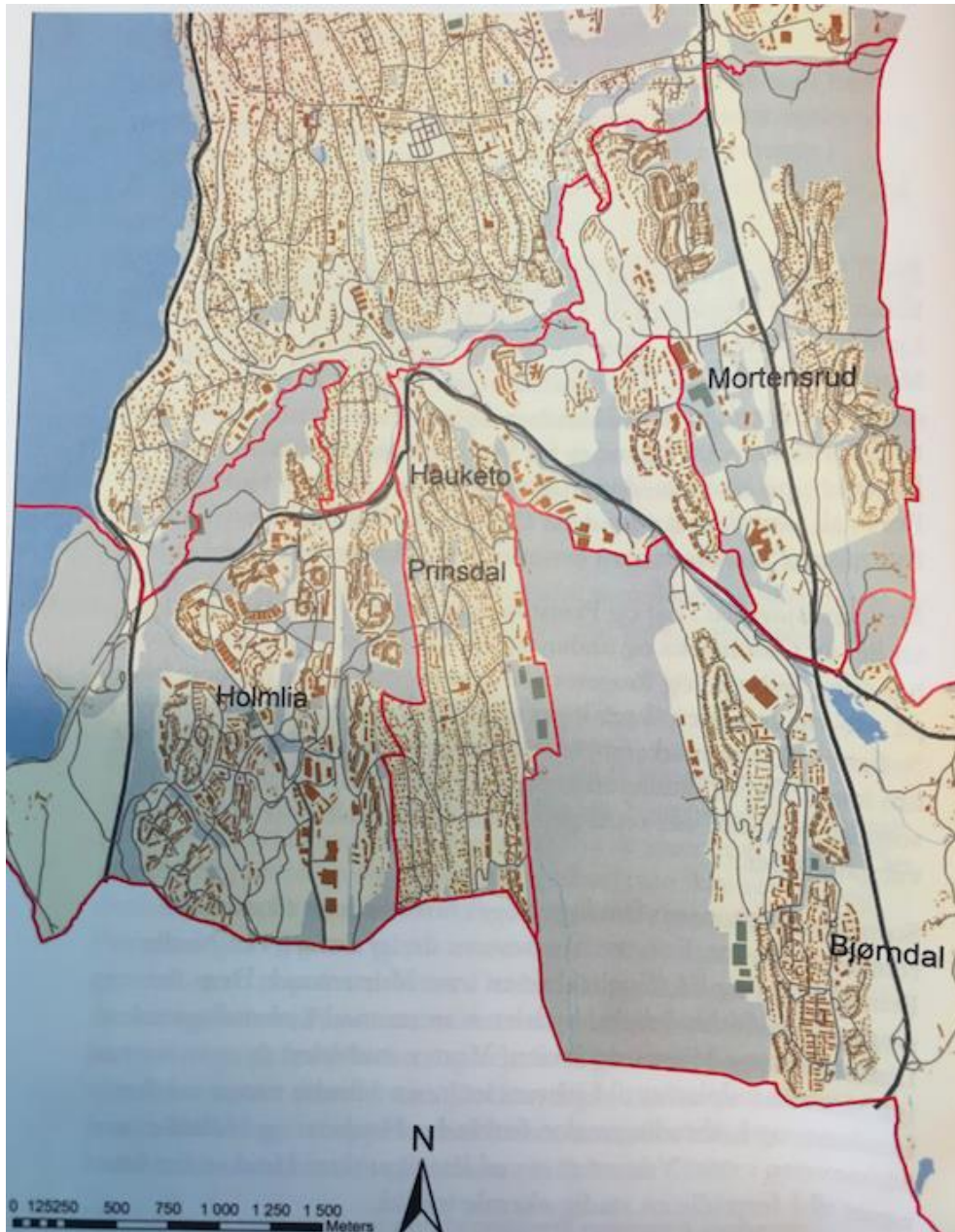
Min personlige kjennskap til Bjørndal var i forkant av prosjektet ganske begrenset, men jeg hadde besøkt stedet et par ganger. Helt i startfasen bestemte jeg meg for å ha et forprosjekt der jeg besøkte et arrangement som årlig finner sted på området, Bjørndal sommerfestival. Dette er et arrangement organiseres av Bjørndal frivilligsentral, som er sponset av blant annet Kulturdepartementet og Oslo kommune. Jeg dro inn til Bjørndal, for å bli bedre kjent med feltet, og for å se om sommerfestivalen kunne gi meg noe inntrykk av hvor sterkt knyttet lokalsamfunnet var. Det jeg møtte denne dagen var et stort arrangement, og det var ingen tvil om at dette var stedet å være på Bjørndal denne dagen. Festivalens besøkende var innenfor alle aldre. Det gjaldt også de som jobbet frivillig, og sto bak diverse boder som solgte klær og mat fra forskjellige deler av verden. I tillegg var det det flere lokale organisasjoner og politiske partier som var der for å spre budskapet sitt. Det virket på meg som om festivalen var en veldig egnet rekrutteringsarena for de lokale foreningene.

De var veldig nyttig for meg å dra til sommerfestivalen. For det første fikk jeg et tydeligere bilde av Bjørndals geografiske beliggenhet. Bjørndal har bare én innkjørsel, og da jeg tok den

lokale bussen og kjørte forbi Bjørnholt videregående skole, så jeg hvordan Bjørndal åpnet seg som en dal, med skog på hver side. Bjørndal er et langt, men ganske lukket område, som kan bidra til at beboerne ser på seg selv som avsondret.

”Man får en samhörighet. Det blir liksom ikke så omskiftende at man ikke vet hvor grensen går - her vet man det!” – Elise

Sitatet er hentet fra informanten Elise, som er en av flere informanter som snakker om hvordan Bjørndal er et avsondret sted, og hvordan det påvirker samholdet på Bjørndal. Dette er noe som interesserte meg spesielt, da det sier noe om hvordan geografien skaper både muligheter og begrensninger for det sosiale livet på Bjørndal.

Figur 1 (Guttu og Schmidt 2010)

Figur 2 (Guttu og Schmidt 2010)

1.3 Oslo Sør-satsingen

Søndre Nordstrand har vært i fokus de siste årene i forbindelse med Oslo Sør-satsningen. Oslo sør-satsingen er et samarbeid mellom stat og Oslo kommune. Bakgrunnen for satsingen er at det har vært en del levekårsutfordringer i bydelen. Programmet ble etablert i 2007 og skal gå over 10 år. Satsningen har som formål å fremme integrering og inkludering, i tillegg til fokus på å bedre folkehelsen og bomiljøet. De har delt opp i fire innsatsområder, med delmål innenfor hvert område. Hovedmålene er:

Oppvekst: Fokus på utfordringer knyttet til utdanning. Særlig et ønske om å heve norskferdighetene i bydelen.

Nærmiljø og kultur: Et mål er å gjøre nærmiljøet og kulturlivet i bydelen mer mangfoldig, og at kulturlivet skal gjenspeile befolkningen.

Kvalifisering: Etersom bydelen har en høy andel arbeidsledige, og et generelt lavere utdanningsnivå enn Oslo for øvrig, er det et mål om å få flere ut i arbeid.

Folkehelse: En sammenheng mellom at bydelen skårer lavt på nivåer knyttet til inntekt, utdanning og arbeid og den generelle helsetilstanden. Satsningen skal bedre dette, og heve nivået til resten av Oslo ³

Et aspekt med satsningen har også vært å skape et fellesskap og styrke beboernes identitet og bydelsidentitet. Et ønske har vært å at beboerne skal være stolte av å bo på Søndre Nordstrand (Vestby og Ruud, 2011: 12-13).

3

<https://www.oslo.kommune.no/getfile.php/Innhold/Politikk%20og%20administrasjon/Slik%20bygger%20vi%20Oslo/Oslo%20Sør-satsingen/Måldokument%20for%20Oslo%20sør%20satsingen%202013-2016.pdf>

1.4 Tilknytning til prosjekt

Denne masteroppgaven skrives i samarbeid med Norsk institutt for by- og regionsforskning (NIBR), og deres prosjekt «The Multiethnic Rural Community: Exclusion or inclusion of immigrants?» (MultiRur). Fokuset i prosjektet er å se hvordan innvandring påvirker lokalsamfunn i det rurale Norge, og hvordan lokalsamfunnene påvirker innvandrerne som flytter dit. Hovedfokuset i prosjektet er på det rurale, der de tar for seg tre forskjellige kommuner, samt Søndre Nordstrand som et urbant perspektiv, og det er under denne delen min oppgave er relevant.

1.5 Oppbygning av oppgaven

I kapittel 2 tar jeg for meg de teoretiske perspektivene jeg kommer til å bruke i resten av oppgaven. Kapittelet har to deler, der den første delen har fokus på hva som skaper tilhørighet i et lokalsamfunn, med fokus på teorier om drabantbyer og hva som muliggjør og begrenser tilhørighet i en drabantby. Jeg går også inn på Putnam sine beskrivelser av sosial kapital. I den andre delen vil jeg ha fokus på sosial kapital i et flerkulturelt perspektiv, i tillegg til å ha med kritiske innvendinger, og sosial kapital i en norsk kontekst.

I kapittel 3 går jeg inn på mine metodiske valg. Jeg presenterer og forklarer utvalget mitt, og går inn på hva slags fremgangsmåte jeg har hatt knyttet til gjennomføringen av oppgaven.

Kapittel 4 er det første av to analysekapitler, her presenterer jeg mine funn knyttet til den første problemstillingen min.

Kapittel 5 er det andre analysekapittelet, og her presenterer jeg mine funn knyttet til den andre problemstillingen min.

Kapittel 7 vil være et avsluttende kapittel som binder sammen funnene, og jeg vil ha noen konkluderende tanker rundt prosjektet.

2 Teoretiske perspektiver

Bakgrunnen for den valgte teorien er å ha noen perspektiver som kan brukes for å forstå datamaterialet, og legge fokus på oppgavens hovedtema som er hva som skaper tilhørighet i et flerkulturelt urbant nærmiljø som Bjørndal. Jeg har valgt to teoretiske retninger, der noen teoretikere er viktige under begge. Med den første retningen er formålet mitt å få en bedre oversikt over hva som skaper tilhørighet i et lokalsamfunn. Jeg går inn på Dawkins som beskriver sammenheng mellom bostedsvalg og sosiale bånd, ettersom dette er relevant for å forstå hvorfor informantene har valgt å bosette seg på Bjørndal, og hva de har lagt vekt på når de har valgt å bosette seg der. Det er også nyttig for meg å gå nærmere inn på hva slags sted Bjørndal er, og jeg vil gå inn på teorier knyttet til drabantbyer, med særlig fokus på hvordan drabantbyer muliggjør og hindrer et sosialt liv i lokalsamfunnet. Jeg vil gå inn på hva som kjennetegner forsteder/drabantbyer som bosteder, og også opplevelsen av forsteder for de som bor der. Dette er et viktig aspekt i å besvare hvordan Bjørndal, som sted, muliggjør og vanskeliggjør det sosiale livet i lokalsamfunnet. Men aller først vil jeg gå inn på Putnams beskrivelser av sosial kapital.

Den andre teoretiske hovedretningen fokuserer, først og fremst, på det flerkulturelle aspektet. Dette underkapittelet tar også for seg Putnam, jeg vil gå inn på hans perspektiver rundt det flerkulturelle, og hvordan flerkulturalitet påvirker sosial kapital. I analysen er jeg opptatt av hva det flerkulturelle gjør med informantenes fortellinger om Bjørndal. I tillegg til Putnam supplerer jeg med nordisk litteratur, som sier noe om forskjeller mellom amerikanske og nordiske forhold.

Putnam er opptatt av lokalsamfunn, og også hvordan etnisk mangfold påvirker den sosiale kapitalen i et samfunn. Jeg bruker derfor Putnam, både for å få en forståelse av hva som skaper tillitt i et samfunn, men også mer spesifikt i et flerkulturelt lokalsamfunn, som Bjørndal er, men dette vil jeg komme tilbake til i neste kapittel.

Sosial kapital er, som jeg vil komme nærmere inn på mye debattert, og det er mange som har definert begrepet. Jeg har valgt å forholde meg til Putnams beskrivelse, som sier at sosial kapital er sosiale nettverk og de involverte menneskenes gjensidige normer (Putnam, 2000: 21). På samme måte som fysisk kapital referer til fysiske objekter referer sosial kapital til kontakten mellom mennesker (Putnam, 2000: 19). Sosial kapital kan bygges på veldig mange forskjellige arenaer, som for eksempel i storfamilier, eller organisasjoner man deltar i. Sosial kapital kan virke som et utelukkende positivt begrep, som handler om at folk møtes, og kan virke beslektet med begrepet fellesskap. Det som er felles for begge disse positivt ladde begripene er at de ofte innebærer et skille, ved at det er positivt for de som er på innsiden av nettverkene og tilliten. Det å være på utsiden, kan derimot oppfattes som veldig negativt. Slik trekker Putnam linker til all annen kapital som også kan være av negativ og positiv form (Putnam, 2000: 22). Putnam er opptatt av at sosial kapital kan deles opp, og at det finnes i mange forskjellige former, både blant mennesker som treffes jevnlig, og mellom mennesker som man knapt kjenner, men for eksempel ser på butikken.

2.1 Stedet vi bor – tilhørighet

Informantene har bosatt seg på Bjørndal, og det er interessant å se på hvorfor de har valgt nettopp Bjørndal. Dawkins (2006) ser på begrunnelser for flytting, og sammenhengen mellom bostedsvalg og sosiale bånd (Dawkins, 2006). Han forklarer at de sosiale båndene i nabolaget kan fungere som enten ”push” eller ”pull”-faktorer. Hvilken faktor som gjelder er avhengig av om sosiale bånd påvirker din beslutning for å flytte fra et område, eller til et område. Å ha familie i nabolaget er i følge en amerikansk studie på tredjeplass over årsaker for bostedsvalg, der første og andre plass er økonomi og avstand til jobb (Dawkins, 2006: 868). Derfor kan det virke som at for mange er sosiale bånd en pull-faktor, som er med på å påvirke hvorfor

mennesker flytter dit de gjør. Dette er interessant, ettersom jeg intervjuet folk som har valgt å bosette seg på Bjørndal, og det var viktig å kartlegge hvilke grunner de har hatt for valget sine. Både økonomi og nærhet til familie har også vært tema i intervjuene mine.

2.1.1 Drabantbyen

Jeg ønsket å se på hva slags sted Søndre Nordstrand og Bjørndal er. Bjørndal defineres som en drabantby, fordi det er et boligområde som ligger utenfor bykjernen, men fortsatt er innenfor byens grenser. Jeg tar for meg teorier om forsteder, fordi forsteder og drabantbyer sammenblandes en del i teorien, og de to stedsformene har mange likheter.

I boken ”Den globale drabantbyen” av Hylland Eriksen m. fl. defineres drabantbyer i tråd med Hansen og Brattbakks definisjon. Drabantbyer er ”relativt store boligområder som bygges under ett, utenfor eller i utkanten av storbyene”, i tillegg til at det er et avgrenset område som også ha felles funksjoner knyttet til seg (Eriksen og Vestel, 2012).

En velkjent representasjon av forsteder og drabantbyer er hentet fra den sterke utviklingen USA hadde utenfor flere store byer på 1900-tallet. Særlig utenfor New York var bebyggelsen av forsteder veldig effektiv i perioder på midten av 1900-tallet. Det som kjennetegner denne formen for forsteder er at det bygges rekker av like boliger (Røe, 2009). Mange av områdene rundt Oslo ble bygd opp på 1950, 60-, og 70-tallet, og de besto av forskjellig typer bebyggelser, fra blokkleiligheter til eneboliger. Så bildet av drabantbyer som områder fullt dominert av høyblokken kan se ut til å være noe feilaktig, i hvert fall i norsk sammenheng, noe Bjørndal er et eksempel på. Ettersom Bjørndal som sted mangler de typiske arkitektoniske aspektene drabantbyene man kjenner fra USA.

Noe som preger forstedene er at de er bosteder, og i forbindelse med dette også oppvekststeder. De har blitt etablert som områder som passer for småbarnsfamilier, særlig på bakgrunn av den gunstige avstanden til bykjernen (Røe, 2009)

Hvorfor folk bor der de bor

Mazanti (2007) benytter tre analytiske begreper for å introdusere sin forståelse av sted og hvorfor folk bor der de gjør: beboernes bruk av stedet, oppfattelse og opplevelse av stedet. Disse ble benyttet for å beskrive hvordan beboerne forholder seg til Bjørndal som sitt bosted.

Hva som finnes av bruksområder, og hvordan mennesker bruker stedet de bor, sier noe om hva slags mening beboerne tillegger stedet sitt. Der bruken av området sier noe om det praktiske knyttet til stedet, så sier opplevelsen noe om hvordan mennesker tillegger et sted mening. Hvordan beboere bruker et sted helt praktisk, som for eksempel hvilke dagligvarebutikker de bruker, hvilke turstier de går i og hvilke sportsarrangementer de tar del i, sier noe om hvor knyttet de er til stedet (Mazanti, 2007: 55). Samtidig er hvordan de oppfatter sitt eget nabolag, og hvordan de opplever det viktig for å forstå hva slags mening, og hvor betydelig stedet egentlig er for dem. Dette har vært nyttig for å kartlegge hvordan beboerne bruker Bjørndal som sted, og hva de anser som viktige steder i Bjørndal som lokalområde. I praksis kan det være utfordrende å skille mellom hvordan folk bruker steder og hvordan de oppfatter dem, så disse konseptene er idealtyper, som i realiteten går litt over i hverandre (Mazanti 2007).

I tillegg til disse analytiske konseptene, så knytter hun forståelsen av sted til Bourdieus habitusbegrep. Habitus, sier noe om hvem folk er og hvor de kommer fra, og som Bourdieu forklarer som disposisjoner du tilegner deg (særlig) i barndommen, som gjør at du tenker, forstår og handler med et visst utgangspunkt i møte med nye og gjerne lignende situasjoner (Joas og Knöbl, 2009). Grunnen til at habitus er viktig for Mazanti er at det ligger i habitus at måten mennesker opplever ting på, er knyttet til tidligere opplevelser. I tillegg sier Bourdieu at menneskelige aktiviteter innenfor en kontekst er intuitive og praktiske, og at de reflekterer en persons habitus. Dette er interessant i henhold til hvorfor folk velger å bo der de bor. Det er også viktig å se habitus i sammenheng med sosiale og økonomiske tilstander, og en logisk slutning vil være: at hvor mye folk er villig å betale for bolig, må sees i sammenheng med hvor de er fra, hva de har vært vant til, samtidig som dette henger sammen med deres reelle økonomiske situasjon (Mazanti, 2007: 59) Bourdieu sammenligner boligmarkedet, med det sosiale rom, i den forstand at det er den kulturelle, og først og fremst den økonomiske kapitalen avgjør hva slags posisjon du får. Det er begrenset hvor mye man kan kalle valg av bosted for et helt fritt valg, da disse variablene spiller inn i avgjørelser om valg av bosted, noe som har vært en interessant forklaringsfaktor for å beskrive beboernes valg av Bjørndal som bosted.

Når mennesker bosetter seg et sted, vil de enten ha en viss forforståelse av hva slags sted de flytter til, eller fort begynne å konstruere et bilde av stedet. Tilknytningen vil ha røtter flere steder, men særlig til det materielle og sosiale ved stedet (Røe, 2009). Røe trekker også på Mazantis teori om hvorfor mennesker som har vokst opp utenfor byen, flytter tilbake til forsteder. Her er det ikke et premiss at de flytter tilbake til stedet de vokste opp, men til noe som ligner og er inspirert av eget oppvekststed (Røe, 2009).

2.1.2 Brobyggende og sammenbindende sosial kapital

Putnam viktigste inndeling av sosial kapital er forskjellen mellom brobyggende (bridging) og sammenbindende (bonding). Den største forskjellen på disse formene, er at den brobyggende formen skaper bånd mellom forskjellige typer mennesker, og den sammenbindende formen skaper bånd mellom mennesker som er mer like hverandre. Den sammenbindende formen for sosial kapital tenderer til å forsterke samholdet innad i homogene grupper. Et av problemene med å skape sterke sosial bånd innad i grupper, er at det kan føre til en mentalitet der det er inn og- utgrupper, som overordnet ikke vil være positivt for fellesskapet. Der sammenbyggende kapital samler mennesker innad i grupper, er den brobyggende sosiale kapitalen med på å bygge bro mellom mennesker med forskjeller som alder, sosioøkonomisk status og etnisk bakgrunn (Putnam, 2000: 22).

2.1.3 Negative og positive aspekter

Sosial kapital blir sett på som ressurs både på individ- og samfunnsnivå. For individer er det viktig fordi det muliggjør kontakt med mennesker både på et personlig og yrkesmessig plan. (Ødegård, 2014). Putnam viser til Mark Granovetters teori om verdien i de svake bånd, og hvordan de svake båndene i livet ditt, for eksempel de menneskene du kaller bekjente, kan være avgjørende for hvilke muligheter du får i livet. Putnam trekker en link mellom de svake båndene og brobyggende sosial kapital, ved at begge kan hjelpe deg med å komme opp og frem i livet (Putnam, 2000: 23).

På samfunnsnivå er det særlig sivilsamfunnet og lokalsamfunnene som styrkes av sosial kapital, fordi det muliggjør for et inkluderende samfunn (Ødegård, 2014). Det er også et poeng

at brobyggende og sammenbindende sosial kapital ikke er to faktorer som utelukker hverandre, og at mennesker kan besitte begge formene for sosial kapital. Putnam forklarer at i USA, viser empirien at jo flere venner du har av annen etnisk bakgrunn, jo flere venner har du også med samme etnisk bakgrunn som deg selv (Putnam, 2007: 144).

2.1.4 Moderne kritikk av forstaden som sted

Røe (2009) deler kritikken som har vært mot forstaden som sted opp i fem deler. Den urban-intellektuelle kritikken, modernitetskritikken, den feministiske kritikken, byplan-kritikken og miljøkritikken. Den mest aktuelle kritikken i denne sammenhengen er byplan-kritikken. Den kritikken begrunnes i at denne formen for bystruktur er lite effektiv, særlig når det gjelder fysisk og sosial infrastruktur. Områder som særlig er utsatt er de områdene som er helt i ytterkanten, ved bygrensen. Dette er fordi disse områdene gjerne har lav befolkningstetthet, slikt som Søndre Nordstrand (Røe, 2009).

Putnam er veldig kritisk til hvordan byspredning (urban sprawl) har påvirket lokalsamfunn, og han har i hovedsak tre grunner til dette. Den første er rettet mot tidsklemma. Det tar tid å bo langt unna bykjernen og arbeidet, og dette fører til at de som bor på forsteder eller i drabantbyer får mindre tid til venner, naboer og det generelle engasjementet i lokalsamfunnet. Den andre grunnen Putnam legger frem er at dette fører til en større grad av sosial segregasjon, og sosial homogenitet er negativt for sosial deltagelse. Dette vil gå negativt utover nettverksbygging. I tillegg fører dette til at man generelt møter færre folk som er ulik seg selv, og er derfor veldig negativt for bridging-effekten (Putnam, 2000: 214). Den tredje grunnen er at byspredning er negativt for sivilsamfunnet, ettersom det er negativt for opprettholdelsen av grenser rundt et lokalsamfunn, som han mener er viktig for tilhørigheten.

Selv om det er interessant å prøve og finne fellestrekk ved forsteder, og at man kan komme til mange av de samme resultatene, er det viktig å også huske på at forsteder seg imellom kan være veldig forskjellige, og Røe (2009) påpeker særlig tre forskjeller som påvirker beboeres tilhørighet i en drabantby.

Den første egenskapen handler om at forsteders alder spiller inn på graden av lokalsamfunnsbånd(tilhørighet). I forhold til drabantbyene i Groruddalen og rundt

Østensjøvannet som ble utbygd på 50-, 60-, og 70-tallet, er Bjørndal en ny drabantby, der utbyggingen startet så sent som i 1983-84. Røe (2009) trekker frem Lupi og Musterd, som hevder at nyere boligområder og drabantbyer har en forsterket grad av tilhørighet ettersom de har mye nabolagskontakt, som særlig kommer av en felles opplevelse av å være ny et sted. Det kan også virke som dette aspektet er relevant for Bjørndal, fordi det er et sted som fortsatt er under utbygging. Den andre egenskapen er knyttet til at mennesker har en tendens til å knytte bånd med mennesker som er sosialt like selv, på bakgrunn av dette vil befolkningssammensetningen ha noe å si for graden av tilhørighet til lokalsamfunnet. Den tredje egenskapen som kan være avgjørende for hvor tett et lokalsamfunn er: er i hvor stor grad det finnes uformelle og formelle organisasjoner som tiltrekker seg en stor, og bred del av beboerne på stedet. I sosialt segregerte områder vil dette være med på å skape sosial kontakt mellom mennesker som i utgangspunktet er relativt like, med andre en ”bonding”-effekt. I mer sammensatte lokalsamfunn, vil derimot disse initiativene tilrettelegge for kontakt mellom mennesker med forskjellige bakgrunn, altså gi en ”bridging”-effekt (Røe, 2009).

Debatten rundt tilknytning til lokalsamfunnet tar ofte utgangspunkt i at det er en bekymring om at mennesker får mindre av denne tilknytningen, og at dette har en negativ effekt på storsamfunnet. Særlig i USA henger dette utgangspunktet sammen med problemer knyttet til segregering, integrering og deltagelse (Lupi og Musterd, 2006). Lupi og Musterd legger frem tre syn på forsteder, og hvor sterk tilknytning lokalsamfunnet har. Det første synet, tar først og fremst for seg de negative aspektene, og de trekker blant annet frem Putnam sine teorier om at forstedsutbygging går negativt utover den sosiale kapitalen. Et fokus i dette synet går på at det å bo i en forstad er en inaktiv og monoton levemåte i forhold til den pulserende og kreative byen. Denne kulturkritikken har spesielt vært påtrengende i USA, men mye av de samme poengene finnes også i kritikk knyttet til europeisk kontekst. Richard Sennet beskriver at forsteder er områder som prøver å tvinge frem et lokalmiljø og en Gemeinschaft måte å leve på, men at i realiteten trekker folk seg tilbake fra et sosialt liv (Lupi og Musterd, 2006: 804) Den andre retningen er en mer positiv måte å se på forstadslivet på, som en forbedring av både det urbane og rurale livet. Her trekker Lupi og Musterd på Bell (1958) sin beskrivelse av at folk som bor i forstedene har valgt et mer familieorientert liv, i kontrast til karrierefokuset i byene. I tillegg trekker de frem at beboere i forstedene ofte er fellesskapsorienterte når det kommer til tillit i forhold til stedet og identifikasjonen med for eksempel lokale foreninger. De trekker også på en nederlandsk studie som sier at mennesker i forstedene har en tendens til å

være gode til å holde kontakt med venner og familie på utsiden, men samtidig oppbygger seg viktige relasjoner i nabolaget (Lupi og Musterd, 2006).

Både den kritiske måten å se på forsteder på, representert av Putnam, og det positive, fellesskapsorienterte synet, er Lupi og Musterd skeptiske til. De legger frem en retning til der de prøver å ta fokuset vekk fra sosial tilhørighet som det viktigste i forstedene. De er kritiske til det normative fokuset på at forsteder skal være ”Gemeinschaft-aktige”, og mener at måten å se forsteder på er ved å fokusere på privatliv, kontroll og sosial mobilitet. Blant annet hevder de at mennesker som flytter til forsteder ønsker å skape et fint liv med sin familie, ikke med sine naboer. De går til Richards (1990) som viser empirisk at forstedsmenneskene er opptatt av individualitet, og at det i seg selv er en gode de finner i forstedene. Med dette perspektivet blir forskjellen mindre mellom mennesker i forsteder og de som bor i byer (Lupi og Musterd, 2006). De viser også til en studie av Baumgartner (1988), som finner at en forsted i nærheten av New York har en fellesskapsfølelse, men at den i hovedsak er basert på at alle ønsker fred og ro.

Kelly McCowen, som er en del av Alna-prosjektet⁴, bruker uttrykket ”drabantpatriotisme” (McKowen, 2012: 130-131). McCowen snakker om hvordan lokalmiljøet på Furuset i bydel Alna er, og legger blant annet frem lokale organisasjoner som viktig for samholdet blant unge. Hun bruker George Orwell sin forståelse av patriotisme, som handler om en hengivenhet til et sted og en levemåte, som ikke handler om å misjonere eller tvinge dette levesettet over på andre mennesker. Drabantbypatriotisme handler om å anerkjenne det levesettet man finner i drabantbyer, og verdsettene som er en blanding mellom det urbane, med verdier som multikulturalisme, som møter en mentalitet fra landsbyen der *alle kjenner alle* (McKowen, 2012: 131). Arbeidet med Alna og Furuset er relevant i forbindelse med mitt studie, ettersom de også ser på en flerkulturell bydel, og i likhet med meg, hva som skaper tilhørighet i en drabantby. Likevel er det en del forskjeller, blant annet ved at Alna og resten av Groruddalen er et eldre område som startet drabantbyutvikling rundt 1950-tallet (Eriksen og Vestel, 2012: 17) og Bjørndal er startet utbygging på 1980-tallet.

---

⁴ Forskningsprosjektet ”Inclusion and Exclusion in the Suburb” som resulterte i boken ”Den globale drabantbyen: Groruddalen og det nye Norge”.

I Furuset-forskningen er en viktig del knyttet til at det er drabantbyområder som det forskes på. I mitt studie er også drabantbyaspektet veldig viktig, fordi dette grenseskille mellom det pulserende urbane og det rolige rurale en viktig fortelling hos beboerne jeg snakket med. Derfor var både teoriene om drabantbyen, og kritikken mot teoriene et viktig rammeverk i møte med datamaterialet mitt.

2.1.5 Valgt tilhørighet

Jeg var interessert i hva som fører til lokal tilhørighet på steder. Savage m. fl. introduserer et annet perspektiv, enn det sosiale, noe han kaller ”valgt tilhørighet”, der poenget er at mennesker velger bevisst å identifisere seg med steder. Hvorvidt de opplever tilhørighet er i dette tilfelle ikke nødvendigvis knyttet til en faktisk tilknytning til lokalsamfunnet, men heller knyttet til et ønske om å feste et sted til deres egen fortelling.

Savage går videre ved å si at valgt tilhørighet kan finne sted på to ganske ulike måter. Den ene er at ved at beboere har en instrumentell og funksjonell tilknytning til et sted, og den andre er ved at de har en emosjonell tilknytning til et sted. Han legger også vekt på at en emosjonell tilknytning ikke trenger å bety at vedkommende har lang botid på et sted, men ettersom dette handler om å plassere et sted inn i sin egen biografi, så vil ofte stedet representere noe i personens bakgrunn, gjerne ved at det minner om oppvekststed. Denne teorien er veldig interessant for meg å utforske narrativt, ettersom jeg ser hva informantene er opptatt av å få frem i intervjuene jeg har hatt med dem. Hovedpoenget her er at ved disse to retningene innenfor tilhørighet, så kan man si at mennesker har en tilhørighet til et sted, uten at de nødvendigvis har kontakt med andre i området (Savage et al., 2005). I denne situasjonen vil med andre ord kulturell kapital spille en større rolle enn sosial kapital.

Det er også linker mellom Savage og Mazanti ved at begge ser på mennesker som flytter til steder de i utgangspunktet ikke har noen tilhørighet til. Savage sitt fokus er at selv om man ikke har noen bånd til stedet, så passer det på et eller annet vis inn i biografien deres (Savage et al., 2005). Dette kan ses i sammenheng med poenget Mazanti har om at folk flytter til forsteder fordi de er i den fasen i livet der de ønsker å etablere seg, og forsteder er riktig sted for dette, selv om området er nytt.

Jeg finner i teoriene om sted og tilhørighet særlig to forskjellige retninger, den valgte tilhørighet som handler om det bevisste valget knyttet til å bo et spesifikt sted, og teorien om sosial kapital, og familiære og sosiale bånd som bakgrunn for valg av bosted. I analysen går jeg nærmere inn på hvorfor informantene har valgt å flytte til Bjørndal, og begge disse teoriene har vært et nyttige analytiske begrepsapparater for å forstå og formidle beboernes flyttevalg.

2.2 Sosial kapital: et flerkulturelt perspektiv

I tillegg til å se på drabantbyen som sted og grunner til at informantene har valgt å flytte til Bjørndal, ser jeg også dette i sammenheng med at Bjørndal er et flerkulturelt lokalsamfunn. Putnam er opptatt av hvordan etnisk mangfold påvirker den sosiale kapitalen, og tillitten i et samfunn. Han legger frem hovedpoenger av både positiv og negativ karakter knyttet til hvordan innvandring påvirker den sosiale kapitalen, og jeg vil gå inn på disse her, og tar særlig utgangspunkt i Putnam sin artikkel "E Pluribus Unum" fra 2007, der innvandringens påvirkning er hovedtema.

Først går Putnam historisk til verks og ser på faktumet at innvandring øker og multikulturelle samfunn blir mer og mer vanlig. Etniske forskjeller fører med seg mange fordeler, og han legger frem flere grunner til dette, derav at kreativitet og kulturell vekst blir forsterket av innvandring og mangfold. I tillegg er det en sammenheng mellom innvandring og økonomisk vekst (Putnam, 2007: 140). En annen fordel er knyttet til befolkningstall, og det å opprettholde en ung generasjon. Dette gjelder særlig land med en stor andel som går inn i pensjonsalder. Her er det hjelpsomt at det kommer inn unge arbeidere (Putnam, 2007: 141). Et annet element legger Putnam frem som særlig relevant i de nordiske landene. Det er at det er fordelaktig for innvandrere fra sydlige land å komme til Norge, ved at de da holder kontakt med familie i hjemlandet. Dette bringer økonomisk vinning tilbake til familien, samtidig som det skaper fordeler knyttet til å ha et større nettverk. Disse argumentene til sammen gjør at innvandring både er positivt for hjemlandene og de nye landene til innvandrere (Putnam, 2007: 141).

Konflikt og kontaktteori

De fordelene Putnam har snakket om her er først og fremst på et samfunnsnivå. Når det gjelder den sosiale kapitalen er han noe mer delt i beskrivelsene sine. Han setter de allerede etablerte teoriene, kontaktteori og konfliktteori opp mot hverandre og finner bevis for begge teoriene, dog sterkest bevis for konfliktteorien.

Kontaktteorien går ut på at jo mer mennesker er rundt personer som er ulike dem selv, jo mer tolerant blir man og det styrker evnen til tillit. Putnam legger frem et studie fra andre verdenskrig der soldater som har vært plassert i tropper med mennesker med en annen etnisk bakgrunn enn dem selv, er mer positiv til etnisk mangfold og integrering, og han forklarer at denne typer studie ga grobunn for Allports hypotese om at kontakt vil skape sterkere solidaritet

og en mindre etnosentriske holdninger (Putnam, 2007: 141). Et eksempel på hvordan denne teoriene relatere til dette feltet, vil være at barn som går på en skole der elevene har forskjellig etnisk bakgrunn, er tilbøyelige til å være mer åpne, og mindre kritiske og forsiktige i møte med mennesker fra andre kulturer.

Motsetningen til kontaktteorien er konfliktteori som går ut på at mer mangfold skaper grupperinger der man velger å omgås menneskene som er like enn selv, og at dette fører til en inn- og utgruppe mentalitet.

Konfliktteorien kan settes i samme bås som ”etnisk trussel teori”, som også omhandler negative holdninger til etnisk mangfold. Den går ut på at det skapes en inn- og utgruppe mentalitet, men bakgrunnen for det er konkurransen om begrensede ressurser (van der Waal et al., 2013: 2). Artikkelen ”Ethnic segregation and radical right-wing voting in dutch city” omhandler hva slags effekt etnisk segregering har for valgoppslutning til partier, som er veldig restriktive når det gjelder innvandring. Ressursene som det blir konkurranse over er særlig: økonomiske ressurser, politisk makt, verdier, og en generell trussel mot en allerede etablert levemåte (van der Waal et al., 2013: 4).

Selv om Putnam finner sterkest bevis for konfliktteoriene, så finner han at verken kontakt- eller konfliktteorien stemmer helt. Her vises det at mennesker i multikulturelle nabolag ikke blir mer åpne for mennesker med annen bakgrunn (kontakt), men skapes heller en inn- og utgruppe mentalitet (konflikt). Han finner at menneskene i multikulturelle nabolag generelt holder seg mer for seg selv. De har en mindre sannsynlighet for å involvere seg i nabolaget, men de har også en mindre sannsynlighet for å være med venner generelt (Putnam, 2007). Dette finner han også etter å ha kontrollert for en del variabler på personnivå, som alder og sosioøkonomisk status, og en del variabler som setter nabolaget i kontekst, som generelt fattigdomsnivå og kriminalitet. Den største begrensningen med empirien er at den ikke sier noe om hvordan innvandring preger et samfunn over tid, den er konstant ved at den måler det amerikanske samfunnet i 2000 (Putnam, 2007).

Det siste store poenget Putnam kommer med her er å se hvordan innvandring og mangfold preger et samfunn over tid. Sosial identitet er dynamisk, og ved å vise eksempler på hvordan religion har forandret rolle i det amerikanske samfunnet, blant annet ved at interreligiøse ektekap er mer vanlig nå enn det for eksempel var på 50-tallet, viser Putnam hvordan

mennesker endrer holdninger over tid. Putnam er klar på at mangfold lønner seg over tid, men at det i mange sammenhenger må jobbes for å oppnå en holdningsendring. Det første steget er at mennesker må opparbeide seg en toleranse for forskjeller. Det holder ikke å være i et område der folk er forskjellige, man må møtes på meningsfulle arenaer, for eksempel utdanningsinstitusjoner. I tillegg er det viktig at alle forstår hverandre, og språklæring er et hovedpoeng. Å gå i retning av et mer mangfoldig samfunn vil være et viktig retning for sivilisasjonen (Putnam, 2007: 165).

2.2.1 Kritikk/kommentarer til Putnam

Putnam har blitt kritisert for at teoriene om sosial kapital ikke bringer noe nytt til bordet. At det er positive sanksjoner knyttet til at mennesker involverer seg og deltar i grupper ble tatt opp av både Marx og Durkheim (Leonard, 2004). En annen viktig kritikk er at begrepet om sosial kapital bærer preg av sirkelargumentasjon. Dette kommer frem i arbeidet til Putnam, der sosial kapital både plasseres som årsak og virkning. Dette er særlig tydelig i hans teorier om tillit. Sosial kapital leder til tillit, men samtidig er en av forutsetningene for sosial kapital nettopp tillit (Furseth, 2008: 153).

Han har også blitt kritisert for hvorvidt funnene hans er relevante utenfor USA (Hagelund og Loga, 2009). Hagelund og Loga trekker også frem Letki (2008), som viser at et problem ved tidligere forskning er at det har blitt lagt for lite vekt på sosioøkonomiske forhold, og at når dette tas høyde for er det mye av effekten som grunner i dette, ikke etnisk mangfold (Hagelund og Loga, 2009).

Norske forhold

Putnam sitt fokus ligger i hovedsak på det amerikanske samfunnet. Det er mye som er aktuelt for Norge, men Ødegård m.fl. (2014) legger til et nivå til, det institusjonelle perspektivet, med særlig fokus på linken mellom myndighetene og sivilsamfunnet. Da Putnam i "E pluribus Unum" så på sammenhengen mellom mangfold og tillit i lokalsamfunnet, fant han de samme effektene når han ser på mer og mindre økonomisk velstående områder. Dette ser ut til å være

annerledes i Norge, der økonomisk ulikhet og arbeidsledighet har en større effekt på tillit enn etnisk mangfold (Ødegård, 2014: 41). I tillegg er en viktig forskjell at Putnam beskriver at den sosiale kapitalen i det amerikanske samfunnet har hatt en nedgang siden 1950, og at dette blant annet skyldes en generell nedgang i møteplasser der forskjellige mennesker samles på en mer betydningsfull måte. En nedgående kurve på sosial kapital er ikke tilfellet i Norge, og blant forskningen på de nordiske landene er det heller ikke frivillighet som brukes som den store forklaringen på tillit. Hvorvidt mennesker da stoler på og forholder seg positivt til statlige instanser, vil også slå ut på den generelle tilliten og øke den sosiale kapitalen (Ødegård, 2014: 45). Det spesielle med Norges organisasjonsliv er formalisert via medlemslister, kontingenter og møter. Disse kravene skaper en større stabilitet rundt organisasjonene. Det er også en del inaktive medlemmer i organisasjoner, men disse gjør tekselen lavere for å delta (Ødegård, 2014: 46).

Dag Wollebæk skriver i boken "Sosial kapital i Norge" - om Norge i nordisk og europeisk kontekst. Han viser at sosial kapital, målt som tillitt, ikke er svekket i Norge, men derimot øker, og forklarer dette med at yngre generasjoner generelt er mer tillitsfulle enn eldre. De tre viktigste elementene i analysen til Wollebæk er at sivilsamfunnene er sterke, det er mye systemtillitt og mellommenneskelig tillit (Wollebæk, 2011: 75). Wollebæk sin analyse strider med andre ord mot Putnam sin teori om svekket tillitt i sivilsamfunnet.

I dette studier har det vært fruktbart å benytte Putnam sine beskrivelser av sosial kapital, men også supplere med de norske teoriene og beskrivelsene. Putnams begrepsapparat har vært spesielt relevante i denne studien, ettersom jeg valgte å utforske møteplasser og hvorvidt de muliggjør for sosiale nettverk av den ene eller den andre formen.

3 Metode

Denne oppgaven er et kvalitativt prosjekt, der datamaterialet er bygget opp av en innledende observasjon, og ni semi-strukturerte intervjuer med beboere på Bjørndal. Med problemstillingen ønsket jeg å se på hva som skaper tilhørighet i et flerkulturelt og urbant nærmiljø som Bjørndal, og mitt fokus i intervjuene var å fange de individuelle fortellingene informantene fortalte, samtidig som jeg ønsker å få frem felles historier fra Bjørndal.

For dette formålet har det vært naturlig for meg å ha en narrativt inspirert analyse. En retning kalles erindringsintervju, og formålet er å gå utover individets fortellinger og spore noe større og felles (Kvale et al., 2009: 167). Her kan informantenes egne historier si noe om et lokalsamfunns muntlige historie (Bornat, 2004). Jeg valgte derfor denne tilnærmingen til analysen av datamaterialet. Hovedvekten av datamaterialet mitt er transkriberte lydfiler fra intervjuene, men jeg vil først gjøre rede for observasjonen, så går jeg videre inn på den analytiske tilnærmingen, og praktiske valg og erfaringer fra intervjuene.

3.1 Innledende observasjon

Da jeg skrev prosjektskissen til dette prosjektet var jeg en del inne på Bjørndal sin hjemmeside⁵. Et av initiativene jeg fant på denne frivillighetssiden var Bjørndalfestivalen, og jeg bestemte meg, som jeg skrev innledningsvis, raskt for å delta på denne. I tillegg til at jeg leste mye om den, ble jeg også tipset av de som driver hjemmesiden om at dette var en lur arena å oppsøke hvis jeg ønsket å se hva frivilligheten på Bjørndal skaper.

Jeg valgte derfor å besøke denne festivalen som en forberedende observasjon i forkant av intervjuene. Bjørndal Sommerfestival er en festival som arrangeres av Bjørndal Frivillighetssentral, og den er en av satsningene til bydelen Søndre Nordstrand. Bjørndal Frivillighetssentral er også sponset av Oslo Kommune og Kulturdepartementet, og jeg har fått inntrykk av at dette initiativet er viktig for bydelen. Hovedgrunnen til at jeg ønsket å ha en forberedende observasjon er at jeg ønsket å gjøre meg bedre kjent med feltet, og få en større oversikt over Bjørndal som område, og selv oppleve lokalmiljøet.

---

⁵ www.bjorndal.no

Jeg opplevde i høy grad at festivalen fungerte som en samlende plass, og blant de som møtte opp var det stor variasjon, både når det gjaldt alder og etnisitet. Festivalen var et sted med mange forskjellig aktivitet. Festivalen var delt opp i to, det var en del som fant sted på dagtid, og en del som var på kveldstid. Jeg valgte å være der på dagtid, fordi jeg antok at familier, særlig med små barn kom til å prioritere å være der på dette tidspunktet, samt at det kunne være lettere å komme i kontakt med folk da.

Jeg merket meg at festivalen var en møteplass for mye forskjellige aktiviteter. Jeg merket meg også at det var flere lokallag tilstede. Hjemmesiden hadde en bod, og det samme gjaldt flere politiske partier. I tillegg var det skoleklasser som solgte mat og kaker til inntekt for en skoletur de skulle på. Min umiddelbare oppfatning var at denne festivalen er en veldig lavtersket møteplass, som legger opp til å ha tilbud som passer mange forskjellige mennesker. Jeg er fornøyd med jeg dro på denne festivalen, både fordi jeg lærte en del om meg selv som intervjuer, men også fordi jeg ble bedre kjent med stedet Bjørndal. Om meg selv lærte jeg at strukturerte intervjuer der jeg har en tydelig rolle passer meg bedre. Jeg merket dette fordi det var en utfordring for meg å skille mellom meg selv som privatperson og forsker da jeg snakket med for eksempel mennesker som sto og representerte forskjellige organisasjoner. Det var heller ikke så lett å komme i prat med tilfeldige mennesker, derfor valgte jeg senere å fokusere kun på avtalte intervjuer. Selv om jeg hadde utfordringer med å komme helt innenfor dette miljøet, var det interessant å se på fellesskapet og engasjementet som var der fordi det ga meg et inntrykk av området, og gjorde meg mer nysgjerrig på å bli kjent med stedet og menneskene.

3.2 Utvalg og rekruttering

Utvelgelsene i prosjektet er basert på et strategisk utvalg, ettersom det var en del spesifikke kvalifikasjoner informantene måtte ha (Thagaard, 2009). Den viktigste avgrensningen var bosted, og at de måtte være bosatt på Bjørndal. I tillegg har jeg kun vært interessert i å snakke med beboere mellom 25 og 35 år. Jeg var opptatt av å sette en begrensning på alder, ettersom jeg var interessert i å snakke med folk som til en viss grad er i samme livssituasjon og livsfase. Jeg valgte aldersgruppen 25-35 år, fordi det er en aldersgruppe som kan ha mange meninger om bostedsvalg, ettersom de befinner seg i aldersfasen jeg har valgt å kalle *etableringsfasen*. De er unge voksne som er i en prosess der de finner seg bolig, og ofte tenker mer langsiktig

på bostedsvalg, med tanke på prosesser rundt barn og skolevalg. Jeg har intervjuet ni beboere på Bjørndal, der fem av de har barn.

Jeg hadde to forskjellige rekrutteringsarenaer. Min første inngang til feltet var gjennom egne kontakter, en metode som skaffet meg tre informanter. Dette var en effektiv måte å komme i kontakt, og gjorde at jeg kom raskt i gang med intervjuer. Men etter disse intervjuene fant jeg ut at snøballmetoden ikke ville være optimalt, ettersom jeg allerede merket at disse tre informantene hadde ganske like fortellinger, og jeg var interessert i å snakke med beboere utenfor denne 'vennegjengen' også. Derfor brukte jeg sosiale medier, og rekrutterte resten gjennom Facebook.

3.2.1 Rekruttering på sosiale medier

Ettersom jeg var interessert i å snakke med beboere på Bjørndal fant jeg ut at jeg måtte finne en plattform der mange forskjellige mennesker var tilstede, og jeg valget falt til slutt på Facebook. Facebook er en plattform der veldig mange er tilstede, og selv om jeg naturligvis utelukker en del folk, for eksempel de som ikke er på Facebook ved å gå frem på denne måten, ble det likevel stedet der jeg kunne nå ut til flest mulig mennesker. Facebook-siden "Det som skjer på Bjørndal (og omegn)" har 2049 medlemmer.⁶ Jeg valgte å legge ut et gruppeinnlegg⁷ der jeg skrev litt om prosjektet mitt og hvem jeg var interessert i å prate med. Jeg la også ut telefonnummeret mitt og mailadressen min, og ba de som var interessert i å være med ta kontakt med meg utenfor Facebook. Jeg valgte å gjøre det på denne måten for å sikre anonymitet, og fordi mine usikkerheter rundt Facebook sine rettigheter gjorde at jeg ønsket å få kontakt på telefon og mail som jeg anså som tryggere plattformer. Responsen jeg fikk på denne meldingen var veldig stor og jeg fikk mange mailer av folk som ønsket å ta del i prosjektet mitt. En del utgikk fordi de ikke falt innenfor kriteriene, men utover det tok jeg kontakt med resten, og på denne måten fikk jeg kontakt med resten av informantene.

At jeg hadde valgt en rekrutteringsform som besto i at folk meldte sin interesse til prosjektet sier noe om hvem som meldte seg. Dette var folk som selv gjorde seg tilgjengelig for forskning, og derfor er fortrolige med at livssituasjonen deres blir studert. Thaagaard forklarer at personer

---

⁶ Lest 01.11.15 på <https://www.facebook.com/groups/bjorndal/>

⁷ Offentlig melding på veggen til gruppen som kan ses av alle gruppens medlemmer.

med høyere utdanning er mer tilbøyelige til å bli med på forskningsprosjekter (Thagaard, 2009: 57). Dette stemmer når det gjelder mitt utvalg, der de fleste, men ikke alle, har høyere utdanning. Jeg opplevde også at de som hadde meldt seg frivillig via Facebook-innlegget mitt kom inn til intervjuene med en mer planlagt fortelling, og at de satt med en del informasjon og tanker om Bjørndal, som de hadde et ønske om å dele.

3.2.2 Avgrensninger

De to viktigste avgrensningene jeg har gjort i prosjektet mitt er avgrensningen av sted, og avgrensning av hvem jeg har valgt å rekruttere. Jeg hadde flere grunner til å avgrense, først til Søndre Nordstrand, og så til Bjørndal. Jeg hadde et ønske om å studere lokalsamfunn, og jeg ville se på hvordan en bydel fungerer som et lokalmiljø. I tillegg ville jeg se på en bydel med høy andel mennesker med innvandrerbakgrunn. Derfor fant jeg ut at Multirur-prosjektet til NIBR var interessant for meg å være med på. Her fant jeg et prosjekt som hadde fokus på hvordan innvandring påvirker lokalsamfunn, og jeg kunne kombinere det med å se på lokalsamfunn. Jeg fikk ingen retningslinjer på hvilke områder på Søndre Nordstrand jeg kunne se på, men jeg fant selv ut at jeg ønsket å avgrense til en delbydel, dette for å kunne snakke om et potensielt samlet lokalmiljø. Søndre Nordstrand er en veldig stor bydel, og det argumenteres for at de forskjellige delbydelene operer i praksis hver for seg (Guttu og Schmidt, 2010). I prosjektet mitt har jeg vært interessert i informantene sitt forhold til bydelen, men feltet, og hovedtemaet for studien har vært lokalmiljøet på Bjørndal.

Utvalget består av ni beboere på Bjørndal: Adnan, Yaasir, Vilde, Julie, Maria, Elise, Malin, Omar og Priya. Fire av informantene er etnisk norske, én er innvandrer fra et skandinavisk land og de resterende fire er annengenerasjonsinnvandrere fra Pakistan, Somalia, India og Marokko. I tillegg til denne kategoriseringen på etnisk bakgrunn merket jeg meg også fort to andre egenskaper, og det var om informantene var oppvokst på Bjørndal, eller innflyttere, og om de hadde barn eller ikke. Fire av informantene hadde barn og fem hadde ikke barn. Tre av informantene var nylig innflyttede, og resten har tilbragt store deler av oppveksten sin på Bjørndal. Jeg valgte å gi meg etter ni intervjuer fordi jeg opplevde et metningspunkt, ved at mange av de samme beskrivelsene gikk igjen, og jeg opplevde at jeg hadde fått tilstrekkelig med informasjon (Small, 2009).

En effekt som kom av at jeg intervjuet denne spesifikk aldersgruppen er nettopp at jeg har hatt mulighet til å sammenligne de som har småbarn og de som er unge voksne uten barn. Dette har gitt meg muligheten til å se på to ganske forskjellige sider av Bjørndal, som jeg vil komme inn på i analysen. Det er tegn på at de som har barn opplever området som en mer inkluderende, enn de uten barn. Men samtidig har de jeg har snakket med som ikke har barn alle vokst opp på Bjørndal, så de har ikke hatt et stort behov for en inkludering i lokalsamfunnet, ettersom de allerede har et nettverk som de har opparbeidet under oppveksten. De har likevel noen meninger om hvorvidt området er inkluderende, og dette vil jeg komme inn på.

3.3 Om intervjuene

Intervjuene ble gjennomført mellom i tidsperioden 11.2015 og 01.2016. Halvparten av intervjuene ble gjennomført på caféer, og den andre halvparten ble gjennomført hjemme hos beboerne på Bjørndal. Intervjuene hjemme hos folk medførte en del reisevei, men det var veldig nyttig for meg, ved at jeg ble bedre kjent med området og informantene virket avslappet over at de kunne være hjemme hos seg selv. I tillegg fikk jeg et innblikk i hvordan kollektivtrafikken på Bjørndal utspiller seg i negativ retning, noe som ble et tema i de fleste intervjuene, så det var greit å ha førstehåndskunnskap om dette. De jeg intervjuet bodde også på forskjellige områder så jeg fikk en større oversikt over hvor de forskjellige nabolagene lå i forhold til hverandre.

Ettersom ingen av informantene hadde noen problemer med at jeg gjorde opptak av intervjuene, så ble alle intervjuene tatt opp ved bruk av diktafon. Dette var veldig nyttig, da det gjorde at jeg kunne fokusere på egne spørsmål, og hva informantene sa, uten å måtte skrive notater. Jeg benyttet en semi-strukturert intervjuguide, fordi jeg ville ha noen holdepunkter i intervjuene både for min egen del, men også for å sikre at vi skulle komme inn på temaene i problemstillingen. Samtidig ønsket jeg å være åpen for at informantene også kunne snakke om det de var interessert i. For meg fungerte denne tilnærmingen veldig godt, og jeg opplevde samtalene som uformelle og med god flyt.

Jeg har valgt å se på intervjusituasjonen fra et dramaturgisk perspektiv (Thagaard, 2011). I dette ligger det at intervjuet har et relasjonelt og dynamisk preg, som gjør at samspillet mellom

intervjuer og informant er viktig for resultatet av intervjuet (Thagaard, 2009: 96). I flere av intervjuene merket jeg en utvikling, der informantene virket tryggere, og var mer interessert i å prate utover i intervjuet. Jeg så også flere eksempler på at informanter gikk ut i intervjuet med en positiv innstilling til Bjørndal, men at de etter hvert også kom frem med en del kritiske perspektiver. Selv om jeg var opptatt av at samtalen var meningssskapende i seg selv, var jeg interessert i å se hvor informantene selv styrte samtalen, og på den måten få et inntrykk av hva som var viktig for dem, og hvilke narrativer de trakk på underveis. Jeg prøvde også å ha en dramaturgisk oppbygning av intervjuguiden, i den forstand at det var en emosjonell oppbygging utover intervjuet (Thagaard, 2009: 99). Jeg begynte intervjuet med praktiske spørsmål om alder og boform, og gikk senere over i mer betente spørsmål knyttet til personlige holdninger.

Et eksempel på denne utviklingen i intervjuene ser jeg hos beboeren Adnan. Han startet samtalen med å fortelle at han trives veldig på Bjørndal og at hans oppvekst der har vært veldig positiv. Dette vil jeg komme mer inn på i analysen, men jeg ønsker å bruke det som et eksempel på hvordan det har vært en utvikling i intervjuene. Han går sterkt ut i intervjuet ved å beskrive Bjørndal som et positivt sted som har betydd mye for han. Det virker som det er viktig for han å etablere kontakt med meg, men også etablere at Bjørndal er et sted han liker. Etter hvert var han derimot mer tilbøyelig til å snakke om de negative aspektene ved Bjørndal, som han også ville fortelle om, men det virket viktig at de ikke overskygget det faktumet at han først og fremst hadde en positivt forhold til Bjørndal.

3.3.1 Intervjuguide

Da jeg lagde intervjuguiden min hadde jeg fokus på temaer, og noen spørsmål innenfor hvert tema. Disse temaene var først bakgrunnsinformasjon, som innebar blant annet alder og botid på Bjørndal. Videre stilte jeg spørsmål knyttet til nabolag og lokalmiljøet for å kartlegge formelle og uformelle møteplasser, samt få et inntrykk av hva i lokalmiljøet som var viktig for dem. Så hadde jeg en del spørsmål knyttet til deres nettverk, og tilslutt hadde spørsmål som handlet om deres egne refleksjoner rundt Bjørndal som sted, både i form av det geografiske og det flerkulturelle. I forkant av at jeg lagde intervjuguiden hadde jeg fått tilgang til en survey som NIBR hadde gjennomført på Søndre Nordstrand i forbindelse med Multirur-prosjektet. Jeg har ikke brukt resultatene fra denne surveyen eksplisitt i oppgaven, men jeg benyttet den

som inspirasjon da jeg planla intervjuguiden, i tillegg til at jeg var med i møter på NIBR der vi diskuterte hva som kunne være interessant å spørre om.

3.3.2 Transkribering

Som jeg allerede har vært inne på ble alle intervjuene mine tatt opp på bånd. Jeg valgte å transkribere alle intervjuene. Til tross for at dette tok ganske lang tid, så opplevde jeg det som nyttig, ettersom jeg da ble sittende med et fullstendig datamateriale til analysen. Dette var særlig hensiktsmessig ettersom jeg har den narrative tilnærmingen til datamateriale, der en detaljert lesing av intervjuene har vært viktig for meg for å se fokuset til informantene for å se hvilke narrativer de trekker på.

Analyse

I selve utformingen av analysen min har det vært viktig for meg å nærlese alt materialet veldig nøye. Jeg har jobbet på tvers av materialet for å både se verdien i de enkelte intervjuene og det sto ut som felles i flere, eller alle intervjuene. Når det gjaldt koding av materialet så var mine to viktigste retninger for å systematisere analysen å se på hva informantene sa om *lokalmiljøet* og *multikulturalitet*. Disse begrepene, og utsagn som omhandlet dem, ble min første oppdeling av materialet. Så gikk jeg mer spesifikt til verks og fokuserte på hva informantene sa om de forskjellige temaene. Transkripsjonen av alle intervjuene jeg hadde har blitt brukt hyppig i analysen.

I tillegg til å se på disse spesifikke begrepene og retningene, så ble det viktig for meg å se på hvordan informantene snakket om dette, og hvordan intervjuene i seg selv utspilte seg, og var oppbygd. Jeg var opptatt av å se på hvordan informantene endret fokus utover i intervjuet, og jeg opplevde både at informantene var mer tydelige, og også kritiske til diverse temaer etter de hadde fått på plass en del av tingene de mente. I tillegg opplevde jeg at jeg og informantene fikk en mer fortrolig samtale utover intervjuet. Den narrative inspirasjonen min ble også relevant her, ettersom ikke bare historiene til informantene ble viktige, men når og hvordan de ble sagt (Kvale et al., 2009: 165).

3.4 Narrativ analyse

Det jeg har vært interessert i å få frem med intervjuene i dette prosjektet er fortellinger fra Bjørndal. Historiene til de som bor der, og om det er mulig å spore en viss felles fortelling om tilhørighet. Jeg bestemte meg tidlig for å ha en narrativ tilnærming til datamaterialet mitt. Kohler Riessman skriver om narrativ metode, og hennes fokus ligger i stor grad på å kapre det spesielle i et intervju og konteksten i det. I tillegg er hun opptatt av at metoden særlig kan si noe om identitetsbygging. Ved å se på hva informantene fokuserer på, kan man ved hjelp av denne metoden forstå hva slags historie de konstruerer for å få frem sine poenger. I tillegg til å se på hva slags narrativ de bygger opp, er det interessant å se på hvordan de plasserer seg selv i forhold til sine omgivelser (Riessman, 2008). Hun skriver også at narrativer ofte produseres, og at det er meningen at de skal ha en effekt, men hun legger samtidig vekt på at det ikke alltid er bevisst. Riessman ser også til Goffman sine teorier, og det å skape sin egen identitet. Hun er særlig opptatt av måten narrativer blir konstruert, hvordan det fungerer og hvem narrativer blir skapt for (Riessman, 2008).

En spesifikk retning innen narrativ analyse, som Corinne Squire skriver om i *Doing narrative research* handler om å fokusere på erfaringer. Hun legger frem denne metoden som en annen retning enn Labov sin situasjonsbaserte metode. Mye av fokus handler om informantens egen forståelse av hva de forteller, og det legges også vekt på at man lærer mye om en situasjon ved å snakke om den. Det er særlig fire punkter for hvordan de som benytter seg av denne metoden opplever narrativer. Disse punktene er at narrativer er sekvensielle og meningsfulle, at de er menneskelige, at de kombinerer erfaring og rekonstruering og at de er gode til å beskrive endring. I tillegg ligger fokuset både på informanten og intervjueren, fordi samtalen i seg selv kan analyseres (Andrews et al., 2013).

For meg har det vært nyttig å ha det narrative som et bakteppe da jeg har gått inn i datamaterialet. Jeg har sett etter fortellinger, og prøvd å spore opp felles fortellinger blant informantene. I tillegg har jeg også vært opptatt av meningen som ble skapt i intervjusituasjonen. Mange av informantene hadde sterke meninger om en del temaer, men intervjurommet ga også plass for refleksjon og muligheten til å formulere en del tanker. Alle informantene hadde også veldig lyst til å snakke med meg, så der de hadde en del planlagte

ting de ville si, var det interessant for meg i analysen å se hva de fokuserte på og hvordan de ønsket å fremstille området.

Et skille innenfor det narrative er hvorvidt man er interessert i hva informantene prøver å oppnå med det de sier, eller om man er interessert i hvilke narrativer man kan spore i samtalen eller i teksten (Sandberg, 2010: 455). Her stiller jeg meg mest under den andre retningen. Jeg var mest interessert i hva slags fortellinger som kommer frem hos informantene og hva de sier om nærmiljøet. Likevel er hva informantene prøver å fortelle også interessant i noen situasjoner. Blant annet tok noen av informantene opp temaer de har reflektert mye rundt, og meningene deres var en viktig del av hvordan de ønsker å være. Sandberg forklarer at uansett om informanter forteller sannheten eller ikke, så er hva de sier og måten de sier det på interessant når man går narrativt til verks (Sandberg, 2010). Han er opptatt av at historiene mennesker forteller kan si noe om identitet, men også kulturer og samfunnet generelt (Sandberg, 2010: 448) Sandberg er opptatt av å utfordre det mer positivistiske utgangspunktet når det gjelder måten man er interessert å finne sannheten hos på informantene på. Sandberg er også interessant i å finne en sannhet, men hvorvidt informantene hele tiden snakker helt sannferdig er ikke nødvendigvis relevant. I tillegg er han opptatt av at det strukturelle i en samtale kan være med på å prege hva slags informasjon man får. Dette har jeg kjent på selv, blant annet ved at det i intervjuene har vært en progresjon og oppbygning i samtalen som har gjort at jeg i flere intervjuer har sittet igjen med funn som er ganske sprikende, og til tider nærmest motstridende. Under intervjuene har det ikke vært et poeng å fokusere på om informantene sier sannheten eller ikke, men at flere av temaene mine har vekket forskjellige meninger hos dem har i seg selv vært interessant.

3.5 Ethiske betraktninger

Jeg har gjennom hele prosjektet vært opptatt av å ta hensyn til etiske problemstillinger.

Før jeg satt i gang med intervjuene la jeg av god tid til å informere informantene om prosjektet, i tillegg til å informere om praktisk informasjon rundt gjennomføringen, samt hvordan de ville bli sikret anonymitet. Jeg forklarte at framgangsmåten var et samtaleintervju, der jeg ikke var ute etter noen riktige og gale svar, men deres subjektive mening og tanker rundt temaene. Ved å forklare om prosjektet, og gi informantene en mulig til å si ja eller nei til å bli med, praktiserte jeg informert samtykke (Thagaard, 2009: 26). Et annet viktig aspekt er prinsippet om konfidensialitet. Jeg forklarte for informantene at jeg ville slette all innhentet data ved prosjektslutt. I tillegg var båndopptakeren min til en hver tid, utenom bruk, innelåst og behandlet med varsomhet. Jeg forklarte at de ville bli anonymisert i oppgaven, slik at det ikke ville være mulig for de som leser oppgaven å kjenne dem igjen. Navnene jeg bruker i analyse er fiktive og jeg har også anonymisert på andre måter, ved å ikke gå inn på yrke og helt spesifikke detaljer rundt bostedene deres (Thagaard, 2009). I tillegg forklarte jeg at jeg hadde meldt prosjektet til Norsk samfunnsvitenskapelig datatjeneste (NSD) som har et strengt regelverk for personvern og etikk innenfor samfunnsvitenskapelig forskning.

4 Analyse

Analysen er delt inn i to kapitler, der jeg i hvert kapittel besvarer ett av de to underspørsmål i oppgaven. I det første kapitlet utforsker jeg spørsmålet: *Hvilke aspekter ved Bjørndal vektlegger beboerne i sine fortellinger om tilhørighet?*

I dette underkapitlet belyses informantenes fortellinger om møteplassene på området, hva de forskjellige områdene i Bjørndal betyr for dem, og hvorfor de har valgt å bosette seg på Bjørndal. Her har jeg først fokus på hva slags type sted Bjørndal er, og hvor det geografisk ligger. Jeg var interessert i å se på hvordan Bjørndals geografiske plassering spiller inn i deres fortelling om stedet.

I det andre kapitlet går jeg nærmere inn på det andre underspørsmålet mitt *Hva gjør fortellingene om det flerkulturelle Bjørndal med tilhørigheten til stedet?*

Også her er fokuset mitt på Bjørndal som sted, men særlig spisset mot flerkulturalitet og hva slags stilling informantene tar til at Bjørndal er en del av multikulturell bydel.

4.1 Tilhørighet til Bjørndal

Dette analysekapittelet omhandler Bjørndal, og informantene sitt forhold til Bjørndal. Jeg har valgt å dele kapittelet opp i to underdimensjoner. Det første jeg har valgt å fokusere på er nettopp Bjørndal som et boligområde, der jeg har funnet tre retninger for hvorfor informantene har valgt å bosette seg på Bjørndal.

Den andre dimensjonen er at jeg ser på lokalmiljøet og hvordan informantene bruker Bjørndal, og hvor mye av bruken som omfatter formell og uformell kontakt og nettverk. Jeg vil også gå inn på hva informantene har snakket om av utfordringer for tilhørigheten på Bjørndal. Forskningsspørsmålet jeg tar for meg i dette kapittelet er:

Hvilke aspekter ved Bjørndal vektlegger beboerne i sine fortellinger om tilhørighet?

Jeg har valgt å ha en narrativ tilnærming til analysen i intervjuene, som innebærer et fokus på hvordan informantene forklarer sine opplevelser av Bjørndal, og hva de vektlegger i sine fortellinger.

I del én av analysen ligger fokuset på hvordan informantene oppfatter Bjørndal, og hvordan deres fortellinger sier noe om valget deres av Bjørndal som bosted. Jeg er særlig opptatt av hvordan Bjørndal fungerer som bosted for informantene, og jeg ser blant annet på Mazanti (2007) sin beskrivelse av familier som flytter tilbake til forstedssteder som ligner på eget oppvekststed, noe som sammenfaller med en del av informantene sine valg. Jeg ser også på Røe (2009) sine beskrivelser av drabantbyer som bosted. Hvorfor informantene har et ønske om å bo i en drabantby, og å bo akkurat på Bjørndal bidrar til at jeg kan forstå hvorfor de føler tilhørighet der. Men jeg ser også på hvordan selve lokalsamfunnet på Bjørndal er, og jeg bruker Putnam sine begreper om sosial kapital for å forstå hvordan det sosiale livet på Bjørndal muliggjør og begrenser kontakt mellom mennesker, noe jeg også tar videre i neste analysekapittel der jeg har fokus på Bjørndal som et flerkulturelt sted.

4.1.1 Å flytte til Bjørndal

Noe av det jeg har vært interessert i å finne ut av er hvorfor informantene har valgt å bo på Bjørndal, for så videre forstå om disse grunnene har noe med opplevelsen av tilhørighet til stedet. Informantene var veldig interessert i å snakke om hvorfor de bor på Bjørndal og jeg identifiserte tre hovedfortellinger knyttet til disse beskrivelsene. Den første er knyttet til informantenes egen oppvekst og et ønske om å gjenskape det for egne barn. At de hadde en fin barndom på Bjørndal, preget av trygghet. Den andre fortellingen omhandler egenskapene Bjørndal har som sted, i kraft av at det er en drabantby. Den siste fortellingen som går igjen hos informantene er at økonomi har spilt en viktig rolle for hvorfor de har valgt Bjørndal, i stedet for andre lignende drabantbyområder.

Informantene var hovedsakelig unge voksne i etableringsfasen, som har hatt et behov for å flytte til en større bolig. Da har Bjørndal vært et godt utgangspunkt fordi de for eksempel har hatt mulighet til å flytte fra leilighet til rekkehus uten å skifte miljø, eventuelt har det vært viktig at de har den muligheten på sikt.

Å vende tilbake

Flere av informantene hadde barn, og hadde et spesielt stort ønske om å vende tilbake til eget oppvekststed. Den tydeligste narrativet her handler om at informantene har et ønske om å flytte hjem til noe de er kjent med, uten at det nødvendig vil si at de må flytte tilbake til det spesifikke stedet de kom fra. Vilde sier at hun egentlig hadde et ønske om å flytte til Holmlia, fordi hun jobber i sentrum, og Holmlia er mer sentralt. Hun opplevde det å skulle flytte til Holmlia også som å flytte tilbake til der hun kom fra, selv om hun har vokst opp på Bjørndal. Det var ikke nødvendigvis viktig for henne å flytte tilbake til akkurat Bjørndal, men tilbake til noe som minner om eget oppvekststed.

Det at informantene ønsker å flytte til et sted som ligner stedet de vokste opp er i tråd med det Mazanti skriver om flyttemotiver. Hun skriver om familier som velger å flytte fra København til området Absalons Have, et forstedsområde i nærheten av Roskilde by, som ligger ca. 25 km unna København sentrum (Mazanti, 2007). Et av funnene hennes er at, selv om mange av informantene er opptatt av at de ikke har flyttet hjem til samme område de vokste opp, så har

de flyttet tilbake til noe lignende. Mazanti ser på dette som et habitus-basert valg, og at de ønsker å gjenskape en positiv og varm oppvekst i et forstedsområde. Grunnene til dette er særlig knyttet til trygghet og sikkerhet. De vet hvordan det er å vokse i et slikt område, i forhold til det å for eksempel skape et familieliv i en bykjerne eller på landet, der begge deler hadde vært fremmed for dem. Dette ser jeg igjen hos informantene, både ved at de har tatt et valg om å bo i en drabantby, men også ved at de har valgt å bo i en flerkulturell bydel.

NIBR har sett på flyttemotiver i Norge på 2000-tallet og de registrerte at halvparten av befolkningen har flyttet tilbake til stedet de vokste opp når de er 40 (Sørliet et al., 2012: 10). I undersøkelsen så Sørliet m. fl. på hvilke motiver som er viktig for valg knyttet til flytting. De ser blant annet at barnefamilier er den gruppen som er mest opptatt av type sted, og miljø. Og motivene spiller både ut som begrunnelser hos de som flytter og de som ikke flytter (Sørliet et al., 2012)

Jeg møter veldig mange kjentfolk. Ikke sant, med alle gamlen naboer, fordi jeg har vokst opp her, og nye, foreldrene til de i klassen til ungene. I hvert fall de som er engasjerte da. Så ja, jeg treffer jo på en måte kjentfolk på butikken og uansett hvor jeg går. Så vi trives veldig godt på Bjørndal nå. Hvordan det hadde vært om man hadde vært totalt nyinnflyttet og ikke hadde hatt unger, det hadde nok vært mye vanskeligere å få kontakt. Da har man ikke noe felles knutepunkt (Interjvu, Julie).

Noe som muliggjør sterke sosiale bånd, er hvilken livsfase de som bor i drabantbyen er i, og det at det er mange barnefamilier på Bjørndal skaper stabilitet. Barnefamilier har en tendens til å ha stabiliserende effekt på lokalmiljøet (Røe, 2009). Julie beskriver et lokalsamfunn der hun kjenner mange, og føler seg hjemme, og at dette særlig er en effekt av at hun har vokst opp på Bjørndal, men også av at hun har barn. Relasjoner i lokalmiljøet vokser ofte når man bor et sted, men mange velger også ofte å flytte et sted hvor den allerede er noe eksisterende, ved at man allerede har et nettverk der i en viss grad. Denne prosessen vil som oftest øke med botid uansett, men at det er mer krevende å komme inn i et miljø der man ikke har noe fotfeste fra før, av finner gjenklang i det Julie sier.

Julie har barn, og er hun beskriver at hun trives godt. Men hun beskriver også at det er to grunner til at hun lett kom inn i miljøet på Bjørndal. Hun har barn, og hun har vokst opp der. Uten disse aspektene hadde det vært vanskeligere å komme inn i miljøet.

Det idylliske drabantbylivet (Der det urbane møter det rurale)

Det andre narrativet jeg har identifisert er knyttet til et ønske informantene har om å bo der det rurale møter det urbane, i grenseskillet mellom by og land. Som Vilde sier:

Jeg foretrekker å bo her midt på grensa, det gjør jeg. Når jeg bodde i sentrum fant jeg ut at jeg skal aldri mer bo i sentrum (Intervju, Vilde).

Og også Omar:

Det har jo helt klart sine fordeler å bo litt på landet, skal man kalle det det, det er veldig stille og rolig og alt sånn. Men å bo i byen er veldig sentralt og sånn. Men jeg vil heller si at jeg har litt høyere preferanse på å ha det stille og rolig. Men at byen på en måte er i nærheten da. Ikke veldig nært, men sånn som Bjørndal da (Intervju, Omar).

Begge legger frem den geografiske plasseringen til Bjørndal som det optimale stedet å bo, men trekker samtidig veldig negative konnotasjoner til sentrum og det urbane. Det er ikke en like sterk beskrivelse når jeg spør henne om hva hun tenker om mer landlige omgivelser. Hun beskriver at hun liker det rolig, men at hun vil ha byen i nærheten, så det er mulig å benytte seg av fasiliteter i bybildet. Hun ender igjen opp med Bjørndal som det perfekte bostedet. Både Vilde og Omar er mest opptatt av det rurale, de vil ha det rolig, men de liker å ha det urbane i nærheten.

Flere av informantene trekker både på et urbant og et ruralt narrativ når de forteller om sin plass på Bjørndal, og de går også steget lengre og beskriver Bjørndal som en mer eller mindre perfekt mellomting. De beskriver et ønske om å bo sentralt, men samtidig en skepsis til at byen kommer nærmere i form av utbygging. Informanten min Adnan er en av de som går veldig positivt ut i sine omtalelser om Bjørndal, for å så dra frem de mer negative aspektene etter hvert. Tidlig i intervjuet legger han frem drabantbyen som et veldig positivt område og nærmest

et idealsted å bo, i tillegg til at han legger særlig vekt på oppveksten sin. Noe av det som kjennetegner drabantbyer er at de nettopp er oppvekststeder (Røe, 2009).

Utbyggingen startet i 1983/84, og Bjørndal er derfor en relativt drabantby. I tillegg til dette så er Bjørndal et sted som er i stor utvikling, og det bygges stadig nye boliger. Malin er innvandrer fra et annet skandinavisk land og hun var ganske skeptisk da hun og mannen flyttet til Bjørndal uten at noen av dem hadde noe tilknytning til stedet. De flyttet inn i et nytt boligområde og har hatt veldig gode erfaringer med det.

Ja, det som er flott er at alle er nyinnflyttede, nå sitter jeg i styret for området og, så sånn sett har jeg blitt litt kjent, men jeg har vært veldig positivt overrasket av folk her, og jeg er veldig sånn, jeg bryr meg ikke om nasjonalitet og sånn så lenge de er hyggelige og hilser og sånn, så jeg har syntes det har vært veldig flott blanding her. (...) Så jeg opplever at det har vært et samhold og i Bjørndal stort så, vi er veldig positivt overrasket (Intervju, Malin).

Tilhørigheten i nybygde områder kan ofte være sterke, fordi uansett hva slags bakgrunn de som bor der har, så har alle samme opplevelse av å være nye på stedet (Lupi og Musterd, 2006).

Jeg trives veldig. Jeg har jo bodd her i veldig mange år nå og har både gått på lokal barneskole, og ungdomsskole. (...) Årene på Bjørndal har vært veldig berikende for meg som menneske (Intervju, Adnan).

Adnan er 26 år gammel. Han er andregenerasjonsinnvandrer fra Pakistan og har bodd hele livet sitt i Oslo, og omkring 20 av disse årene på Bjørndal. Han er student, og pendler til vanlig inn til sentrum. Han beskriver en veldig god barne- og ungdomstid på Bjørndal. Han sier at han er veldig glad for at Bjørndal ligger i området mellom byen og bygda, men beskrivelsene hans viser at han er også er ganske bygdeorientert. Han beskriver blant annet at familien hans vurderer å flytte fra Bjørndal innen noen år, fordi som han sier, ”byen kommer nærmere”. Med dette refererer han til utbyggingen av boliger på Bjørndal, som han tenker går på bekostning av naturen. Til tross for disse sterke meningene om at bygd er det han foretrekker så viser han også til at Oslo er et sted han i aller høyeste grad identifiserer seg med. Jeg er interessert i hvorfor han sier at byen er så viktig for han, når urbaniseringen er det han har å si om negative aspekter ved Bjørndal.

Adnan: Jeg har et godt forhold til Oslo by.

Anne-Marte: Men du ønsker ikke å bo i byen?

Adnan: Nei, det er jo på grunn av den økte urbaniseringen. (...) Det er jo på en måte de aspektene som har ført til at vi velger å ta det steget å flytte ut av Bjørndal, og ut av Oslo. Men utenom det så har jeg alltid bodd i Oslo. Oslo er en by som jeg trives i. Som er en del av min personlighet. (...) Det negative er at det begynner å bli veldig tettbygd. De bygger utrolig mye og Bjørndal er jo kjent for en vakker natur og mye av naturen er borte nå. Det er litt trist, der jeg bor var det jo omringet av natur, mens nå er det leilighetskomplekser og slikt som har blitt bygget der. Og det begynner å bli veldig tettbygd merker jeg nå, så jeg og familien vi har jo snakket om å eventuelt flytte fra Bjørndal i løpet av et par år. Merker at miljøet, med det tettbygde aspektet, vi er ikke vant med det.

Utbyggingen på Bjørndal, og det han opplever som at byen kommer nærmere fungerer for Adnan som det Dawkins (2006) beskriver som en pull-faktor. Dawkins ser spesifikt på flyttevalg knyttet til sosiale bånd, men her hos Adnan er det ikke sosial bånd som påvirker flyttevalg, utviklingen av Bjørndal har forandret stedet til et type sted der han ikke ønsker å bo. Han og familien er samlet om at de ønsker seg vekk fra byen, og dette er for dem en grunn til å flytte fra Bjørndal, på tross av at de har hatt veldig positive erfaringer med stedet.

Adnan sitt narrativ om den perfekte forstaden faller litt sammen ved at stedet faktisk forandrer seg en retning han ikke setter pris på. Adnan beskriver at Oslo er byen hans, og en del av hans personlighet, selv om han har motforestillinger knyttet til det urbane. Dette virker som en tvetydighet, og det er et poeng for meg å forstå hva han legger i tilhørigheten til Oslo by. Han sier at han ønsker å identifisere seg med Oslo, og at han selv har en følelse av at det er der han kommer fra. Tilhørighet kan ha opphav flere steder, og at man identifisere seg med et sted kan være et mer eller mindre bevisst valg knyttet til hva man ønsker å være en del av (Savage et al., 2005).

Savage skriver om 'valgt tilhørighet', der premissene for hvorfor man opplever tilhørighet til et sted er andre enn det som legges vekt på i teoriene om sosial kapital. Her handler det ikke så mye om kontakter eller nettverk i lokalsamfunnet, men mer om hva et stedet representerer for beboerne. Adnan sitter fortsatt igjen med opplevelsen av at Oslo er viktig for han fordi han vokste opp der, men samtidig har utviklingen som har vært, både i sentrum og på Bjørndal gjort at han ikke lenger ønsker å bo der. Han og familien må nå flytte lenger fra sentrum for å oppnå det de en gang hadde på Bjørndal.

Økonomi

Et siste tema som går igjen i informantenes fortellinger er økonomi, og at Bjørndal har vært et område de har hatt mulighet til å kjøpe bolig. Dawkins (2007) beskriver økonomi som én av tre topp grunner når mennesker velger bosted, og intervjuene mine har også vist at dette har vært et viktig poeng.

Det er jo litt sånn økonomiske årsaker, at her har vi råd til å kjøpe rekkehus og det har vi ikke så mange andre steder. Ja, mest det, også var vi jo litt på utkikk forskjellige steder (intervju, Elise).

Elise forklarer her at de følte at de fikk mer for pengene på Bjørndal enn mange flere steder. Hun sammenligner også boligprisene med Nordstrand, der det er mye høyere priser, og de ikke hadde hatt mulighet til å kjøpe et rekkehus. Hun reflekterer også rundt dette, og syntes det er særlig interessant å sammenligne Bjørndal med Nordstrand ettersom det geografisk sett ikke ligger så langt unna.

Priya er også inne på tema om økonomi.

Jeg tror de som kjenner noen fra Bjørndal eller har fått høre om Bjørndal av andre har fått høre at det er fint på Bjørndal på en måte, og at mange barnefamilier har orientert seg om at det er et greit stede å flytte til, og billigere. Hvis man vil bo i Oslo. Ja, jeg tror de fleste ikke har så særlig peiling på Bjørndal. Mer det at det ligger på østkanten eller at det er litt billigere å bo (Intervju, Priya).

Hun sier at ettersom Oslo er et dyrt sted å bo, så er Bjørndal et alternativ som flere har råd til. Og at det er en av aspektene ved Bjørndal som er viktig når folk vurderer å kjøpe seg bolig der.

Narrativt er det interessant med det økonomiske perspektivet. I intervjuene har dette med økonomi som oftest kommet opp ganske sent, og det har vært andre grunner som har blitt frontet for hvorfor de har valgt å flytte til Bjørndal. Jeg opplevde også å gjennomføre et helt intervju, uten at økonomi ble lagt frem som begrunnelse for valg av Bjørndal i det hele tatt. Dette er i tråd med det Mazanti sier om at hvor du er fra, henger sammen med hvor mye du ønsker å betale for en bolig, og hva som oppleves som naturlig. Så hvis jeg ser det at Maria

ikke nevner økonomi som årsak for valg av bosted, i sammenheng med det Mazanti sier, så er det ikke overraskende at Maria er en av de som kommer fra Bjørndal, og har vokst opp der selv.

Men de fleste nevner økonomi som begrunnelse på et eller annet tidspunkt i intervjuet. Og i tillegg til dette økonomiske aspektet så er det er poeng at det er mange forskjellige boligtyper på Bjørndal. Med dette så skiller Bjørndal seg fra typiske drabantbyer som gjerne består av en rekke like boliger (Røe, 2009). Bjørndal har heller ingen høyblokker som er karakteristiske for blant annet drabantbyene i Groruddalen. Bjørndal består av leilighetskomplekser i lave blokker, rekkehus, tomannsboliger og eneboliger. Denne variasjonen, som muliggjør for å ha en boligkarriere innenfor området er Vilde inne på.

Bjørndal er jo et område hvor du har flere forskjellige type hus også i og med at det er såpass mange eneboliger og rekkehus, så da trenger vi ikke å ta ungen ut av miljøet for å flytte?? til større når det blir aktuelt. Og det var også noe vi så på, at vi skulle flytte til et område hvor det var mulig. [...] Jeg har sett at det er flere som har hatt flyttet herifra i de blokkene og de har kjøpt større (Intervju, Vilde).

Informanten Malin pendler til en kommune utenfor Oslo, og trekker frem boligpriser og type bolig som viktig i valg av salg. Hun er også den eneste som er inne på boligens verdi og potensielle verdi i fremtiden. Hun håper at Bjørndal skal være et sted der boligprisene stiger, og hun mener de gjør det på Søndre Nordstrand generelt. Som eksempel trekker hun frem Lambertseter som hun mener har hatt en kraftig øking i status de siste årene. Når det gjelder pendlerområder, som Bjørndal i stor grad er, har type bolig mye å si for begrunnelsen for flytting (Sørli et al., 2012). Malin er både opptatt av at de hadde muligheten til å utvide boligen sin hvis de skulle flytte til Søndre Nordstrand, men også at det kan være lønnsomt å bo der på sikt, og ser derfor på boligen som en investering. Dette kan passe overens med at hun også er en av de få som ikke tenker å bli boende på Bjørndal i så altfor lang tid.

4.1.2 Lokalmiljøet på Bjørndal

Jeg har valgt å dele delen som spesifikt dreier seg om lokalmiljøet på Bjørndal i to. Formelle og uformelle møteplasser, for å kunne se på hvilken betydning de forskjellige møteplassene har, hva som er viktigst for informantene, og hvor de møter folk som er like og ulike dem selv.

Frivillighet og formelle møteplasser

Vi er fra Bjørndal, vi er best og dette er vårt manifest.

I enn liten by i bydel 9

I Norges hovedstad

der de fleste hus og rekkehus ligger pent på rad. Her er det kjempegodt å bo,

her er en fredelig stille ro,

så når vi synger litt om Bjørndal er det ikke uten grunn,

for vi satser alt på Bjørndal, ja, alle liker Bjørndal,

og gjemmer Bjørndal på vår hjertebunn. Tjohei!

Under intervjuet mitt med Priya så ble jeg introdusert for Bjørndal-sangen, som for henne var en del av en formalisert tilhørighet på Bjørndal. Hun beskriver at dette var en sang som ble sunget under Bjørndal-fanen på 17. mai og som de ble lært på barneskolen. At Priya fortsatt husker den så godt, og har så gode assosiasjoner til den, kan være tegn på samhold, og McKowen sitt uttrykk om drabantbypatriotisme (McKowen, 2012: 131). McKowen bruker George Orwell sin beskrivelse av patriotisme som en gryende følelse i en drabantby og hengivelse til et sted. Dette passer fint inn med Priya sin opplevelse av å vokse opp på Bjørndal med en opplevelse av fellesskap.

Den fysiske møteplassen som trekkes frem av alle informantene, er også stedet der jeg hadde mitt første møte med Bjørndal da jeg var på sommerfestivalen, Meklenborg idrettsanlegg. Adnan presenterer en veldig positiv fortelling rundt Meklenborg idrettsanlegg. Han forklarer flere ganger at området er noe han både som barn og nå bruker hyppig, og at han ser på område som berikende for lokalmiljøet.

I boken "Den norske dugnaden" trekkes Bjørndal Idrettsforening, som er stasjonert ved Meklenborg, frem som en forening som har en integrerende effekt på lokalsamfunnet. En av grunnene til dette handler om at de har vært opptatt av lavterskeltilbud. Både sportslig, det finnes alternativer som for eksempel ikke har noe konkurransepress, men også økonomisk, ved at de låner ut utstyr, blant annet ski og-skøyteutstyr gratis. Med dette så er det et ønske om å få med alle i idretten, og at alle skal kunne møtes der. Formålet er med andre ord å ha en arena som fungerer brobyggende ved at mennesker med ulik bakgrunn, skal kunne møtes på et felles

sted (Putnam, 2000). Og for barna ser dette i høy grad ut til å stemme, men hos informantene er det en misnøye for hvorvidt de organiserte aktivitetene fungerer brobyggende for foreldrene som deltar, men dette vil jeg komme mer inn på i neste kapittel, som omhandler det flerkulturelle.

Bjørndal idrettsforening ble stiftet i 1996. De har mottoet ”idrett for alle” og har som mål å være en inkluderende organisasjon (Lorentzen og Dugstad, 2011). En av metodene å få med flest mulig mennesker på er ved å utvikle lavterskeltilbud, som Bjørndal idrettsforening har gjort ved å utvikle det de kaller for allidretten. Formålet med allidretten var ikke først og fremst å treffe de sportsinteresserte, men å treffe de som ikke var aktive i idrettslag til vanlig. Tilbudet gjelder de som er mellom 5-9 år, så et poeng er å fange opp folk tidlig. Konseptet til allidretten er også at man kan prøve ut forskjellige typer idrett, og se hva man selv trives med. Det er viktig for foreningen å fange opp barna som begynner, for hvis barna melder seg ut, forsvinner også foreldrene, og deres eventuelle frivillige innsats (Vestby og Ruud, 2011).

Flere av informantene svarer at fotballaget til idrettsforeningen har vært en viktig faktor for tilhørighet på Bjørndal, og når jeg spør Yaasir om hva han var med på og hva det betydde for han, legger han hovedvekten her.

Fotballaget til Bjørndal. BIF. Der var jeg med helt siden 3. Klasse til midten av ungdomskolen eller noe sånt. Så det var veldig gøy å være med i det. Fikk dratt flere steder rundt og spilte cup og sånt. Det var et godt samhold (Intervju, Yaasir).

Han er også opptatt av at idretten var samlende å gjorde at man møtte mennesker på tvers av alder og bakgrunn, og slik sett kan man se på Bjørndal idrettsforening som en brobyggende arena i Putnam sin beskrivelse av begrepet. I hvert fall slik Yaasir opplevde det. Men her er det mulig å se forskjell på organiserte aktiviteter, og som jeg vil komme tilbake til i neste kapittel har informantene med barn en litt mer kritisk holdning til hvorvidt det organiserte fungerer brobyggende for foreldrene. Men for Yaasir som vokste opp på Bjørndal, opplevde han BIF som en viktig arena for å møte forskjellige mennesker.

Uformelle møteplasser: Det nærmeste nabolaget

- et sted for bridging

Maria snakker om et samhold og vennskapelige naboer når jeg spør henne om hvordan det er på Bjørndal og hva hun liker med området. Hun snakker ikke nødvendigvis om et samlet Bjørndal, men om tilhørigheten til det nærmeste nabolaget og de som bor i samme gate som henne. Hun bor i et ganske velstående område av Bjørndal, der det blant annet er en del eneboliger.

Maria: Ja, det er marka da som er der(peker). Det er en stor grunn til at vi bor her. Også er det et godt nabolag og, ja.

Anne-Marte: Er du venn med naboene dine?

Maria: Ja, vi har noen naboer som har barn på samme alder som våre, så da blir det et naturlig treffpunkt der. Og nabolaget her har en naboforening så vi har dugnader og juletretenning og litt sånn sosiale sammenkomster, så man omgås litt.

Dette er en av flere ganger det kommer frem at sosialiseringen på området særlig er knyttet til områdene rundt huset deres. Jeg spør henne også om hun har noen opplevelse av at det er noe oppdelt på Bjørndal, eller om det er en fellesskapsfølelse.

Det er nok litt det, ja. Det er flere typer borrettslag/områder med hus. Her ligger det en gjeng med hus som er like osv. Også har man gjerne, sånn som nå når det er julegrantenning. Det er nok litt sånn. At man treffes med de som man bor i samme nabolag med (Intervju, Maria).

I områder som der Maria bor er det mange like hus. Det er interessant å se på om kommunikasjonen og vennskapet som oppstår mellom de nærmeste naboene kan ses på som et uttrykk på sammenbindende eller brobyggende sosial kapital (Putnam, 2007), fordi det er litt avhengig av hva man er interessert i å måle. Maria forklarer at det er særlig to hovedgrupper mennesker når det gjelder alder, og beskriver det ved at det er et generasjonsskifte på gang i det nærmeste nabolaget hennes. Det er en del småbarnsfamilier der foreldrene er på hennes alder, rundt 30 år. Samtidig er det også en del som er – som hun sier – på alder med hennes foreldre igjen. Så hun forklarer her at det fort blir til at hun og samboeren hennes er sammen med de som er på hennes alder, og særlig i samme livsfase som dem. Men hun beskriver også et mangfold når det gjelder etnisk bakgrunn.

Anne-Marte: Kan du si noe om nasjonalitet på naboene dine?

Maria: Det er alt mulig. Dansker, nederlendere, tyskere, noen fra Syria, Pakistan, India, Polen.

På bakgrunn av dette vi jeg si nabolagene kan være en grobunn for både brobyggende og sammenbyggende sosial kapital. På en måte er det veldig mye er det store likheter blant de som bor i samme område, når det gjelder alder og livsfase, i tillegg til økonomisk kapital, i hvert fall hvis man bruker type bolig som en indikator på det. Men samtidig så er det også en arena for brobyggende sosial kapital, ved at det er mange mennesker av forskjellig bakgrunn på samme sted (Putnam, 2007). Dette eksemplifiseres blant annet av informanten min Elise som beskriver hvordan hun har blitt invitert inn på te av sine pakistanske naboer, og at hun syntes var veldig gøy å bli bedt på ”autentisk”, pakistansk te.

Både de formelle møteplassene og de uformelle beskrives som samlende hos informantene. Idretten, og miljøet rundt idretten, beskrives som viktige i oppveksten for de jeg har snakket med som vokste opp på Bjørndal. Idrettsforeningen har som formål å være lavterskel, og hvis man ser på mine informanter så ser det ut som de har lyktes. BIF har med andre ord vært med på skape tilhørighet til Bjørndal. Men for de voksne så ser det ut til at det nærmeste nabolaget er et område som i større grad muliggjør for en brobyggende kontakt. Men informantene trekker også frem andre deler som skaper tilhørighet på Bjørndal, og det er en fortelling om samhold innad på Bjørndal.

4.1.3 Samhold, Bjørndal mot resten

Da Guttu og Schmidt gjorde sin undersøkelse om møtesteder på Søndre Nordstrand i 2010, fant de at hovedgrunnen til at beboerne på Bjørndal hadde en sterk tilknytning til området sitt var todelt, den første grunnen var det at Bjørndal er såpass avsondret fra resten av bydelen, og den andre grunnen var nettopp effekten av at området er relativt nytt (Guttu og Schmidt, 2010). Informantene virket ikke spesielt interessert i å snakke om at de kommer fra Søndre Nordstrand, og de sier sjeldent det til folk de møter, men likevel har flere vært innom andre steder innenfor bydelen i valg av bosted.

Bjørndal er litt sånn glemt. Men samtidig så liker jeg jo at du får en litt sånn bygdefølelse av det. Man får en samhörighet av det. Og det er liksom ikke så omskiftende at man ikke vet hvor grensa går, her ser man det jo.

Elise snakker om hvordan Bjørndal er glemt i forhold til Søndre Nordstrand. Dette kommer frem under en samtale om kollektivtrafikken. Hun sier at det er synd at Bjørndal er glemt i den sammenhengen, men samtidig så trives hun med at Bjørndal ligger for seg selv, og er litt avsondret, akkurat slik Guttu og Schmidt så i sin forskning.

Likevel er det ikke sånn at denne avsondretheten først og fremst generer positive beskrivelser hos informantene. Først og fremst vekker det et engasjement og en irritasjon. Trebarnsmoren Julie har bodd på Bjørndal store deler av livet sitt, og er veldig engasjert i lokalsamfunnet. Hun er kritisk til hvordan Bjørndal blir nedprioritert i forhold til de andre områdene i bydelen med tanke på hvor mye Bjørndal har vokst i befolkningstall:

Det er klart at det har vokst ekstremt. Det er ingenting annet som har fulgt med, verken infrastruktur eller barnehageutbygging [...] Det har vært et veldig godt idrettslag og vi har vært veldig heldige, men kontra Holmlia så er Bjørndal glemt. Alle vet hvor Holmlia er, hva som har skjedd der, men Bjørndal er det liksom ingen som vet hvor er.

Flere av informantene er kritisk til at Bjørndal er såpass avsondret som det er, men Julie er personen som er mest eksplisitt i denne beskrivelsen. Bakgrunnen for denne nokså negative beskrivelsen, er at hun, som mange av informantene, bygger opp et narrativ der de ønsker å forsvare og snakke Bjørndal sin sak. Dette gir informanten uttrykk for ved direkte å kritisere bydelen for å ikke prioritere Bjørndal. Måten hun forteller dette på er med en viss frustrasjon, og ved å forklare at det mange som er oppgitt. Julie er en ressurssterk dame som er opptatt av å oppsøke og finne ut av egne rettigheter. Jeg spør henne om hun tror det er sannsynlig at t-banen vil strekke seg til Bjørndal etter hvert. Jeg tok opp dette med henne fordi hun var veldig engasjert i kollektivtrafikk, og i flere av mine tidligere intervjuer hadde det kommet frem at det i flere år hadde vært rykter i lokalmiljøet om at t-banen skulle forlenges fra Mortensrud til Bjørndal, men Julie avviser dette.

Det kommer aldri til å skje. De har sagt det siden 87. Så alt skulle bli fint. (...) Og ja, toget og t-banen skulle stoppe her, det var ikke måte på, men så er det ingenting som har skjedd. Så vi har blitt veldig, veldig nedprioritert. Og det er litt frustrerende. (...) Jeg kjører bil for jeg orker ikke sitte på fulle busser. Men så er det jo andre, som ikke har noe valg, men må ta bussen. Også tenker jeg at hadde ikke jeg kjørt så er det en annen som ikke hadde fått plass på den overfylte bussen (Intervju, Julie).

Julie syntes det er veldig synd at de ikke har fått t-bane på Bjørndal, men løser dette ved å kjøre bil. Måten hun legger frem dette på viser også en frustrasjon. Hun snakker om løfter, ”alt skulle bli så fint”, men så har det ikke blitt sånn i realiteten, og dette forsterker narrativet hun bruker om at de er nedprioritert, og en beskrive der hun viser at de fortjener bedre enn det de får.

Selv om det er mange som bor på Bjørndal er Søndre Nordstrand den bydelen i Oslo med lavest boligtetthet, og det er ikke uvanlig at dette skader det kollektive transporttilbudet. En del av krikken som har vært rettet mot forsteder som boligsteder er at det er vanskelig å opprettholde en god kollektivtrafikk i forstadsområdet som har en lav befolkningstetthet (Røe, 2009). Dette er også interessant å se innad på Bjørndal. De fleste av informantene har bodd nært inntil Slimeveien, der busstrafikken går. Men jeg besøkte også beboere som bodde i nybyggede områder litt utenfor hovedveien. Her er busstransporten foreløpig dårlig, og informantene var veldig spente på om det nå kom til å bli en endring fremover.

4.1.4 ”Riktig side av Slimeveien” – Bjørndal som et todelt område

Vi har en sånn spøk samboeren min og meg, at vi bor på riktig side av Slimeveien. For det er stort sett der det ikke er sosialboliger og sånn (Intervju, Julie)

Julie forklarer at det er et tydelig skille mellom boligene på den ene siden av Slimeveien, i forhold til den andre siden. Jeg oppfatter ikke dette som en helt bokstavelig observasjon, men flere av informantene uttrykker at området som kalles Granberg er mindre attraktivt, enn den andre siden av Slimeveien, der blant annet Meklenborg idrettsanlegg ligger. Julie beskriver Granberg og området rundt Rimi som skummelt, og hovedgrunnen til dette ligger i at hun da hun vokste opp ikke fikk lov til å gå der fordi det var mye bråk.

Jeg syntes det er et grusomt område. Da jeg var liten fikk jeg ikke lov til å gå der, det var farlig. Det var knivstikkinger og de solgte dop. Du gikk bare ikke der når det var mørkt. Men det er der vi har post i butikk, men det er den eneste grunnen til at vi bruker den avdelingen (Intervju, Julie).

Julie er ikke mild i beskrivelsene sine av Granberg, og utfra hennes perspektiv så er det store forskjeller innad på Bjørndal og fortellingen om Slimeveien som et skille mellom det trygge og det farlige kommer tydelig til syne flere ganger i intervjuet mitt med henne. Når jeg spør

Julie om det fortsatt er mye problemer rundt Granberg, så sier hun at hun ikke oppfatter område som farlig lenger. Likevel er hun ekstra streng med barna sine hvis det er dit de skal. Da får de ikke gå mens det er mørkt, og de må ha fulladede mobiler. Så det virker som disse fortellingene fra barndommen hennes enda sitter i henne, og det faktumet at området ikke er like problematisk lenger, holder ikke for å måle opp med inntrykkene hennes. Denne narrativet til Julie bærer et preg av et ønske om å distingvere seg fra den delen av Bjørndal som hun ikke liker. Julie bor i et fint område, og er opptatt av dette. Hun vil helst ikke assosieres med de delene av Bjørndal som hun selv definerer som mindre fine, og som er på feil side av Slimeveien. Hun vil identifisere seg med Bjørndal, men med noen premisser. Hun identifiserer seg med den fine delen av Bjørndal. Den ene siden av Slimeveien. Dette kan passe til det Gubrium og Holstein beskriver som distinksjonen mellom det indre og ytre (Gubrium og Holstein, 2009). Hennes egne tanker om Bjørndal, er både positive og negative, men det viktigste er at hennes indre idé om bosted stemmer overens med deler av Bjørndal, men for eksempel ikke Granberg-området. Samtidig er Julie mildere når hun beskriver Bjørndal nå, enn hennes beskrivelser av gamle minner av Bjørndal.

Anne-Marte: Opplever du på en måte fortsatt at det er et farlig område ved Granberg?

Julie: Nei, det har faktisk blitt mye bedre. Jeg syntes ikke Granberg er like ille, men som de to barna mine på 7 og 9, de syntes det er veldig kult å dra dit, og dra på Tyrkern og kjøpe billig godteri osv. Det er greit, du kan gå hvis du sier ifra på forhånd og du har med deg telefonen – og du skal gå den ruta, og du får ikke lov å gå hvis det er mørkt.

Anne-Marte: Du må være litt streng?

Julie: Ellers så får de gå ganske fritt, jeg er ikke så bekymra for de andre områdene i mørket. Men jeg vet ikke om det bare er ting som henger igjen fra da jeg var ung.

Hun beskriver at Granberg-området ikke oppleves som skremmende på samme måte som da hun var ung. Det kan være fordi det er lettere å beskrive noe negativt hvis det er noe du kan se tilbake på og distansere deg fra nå, slik som Sandberg beskriver som ”before/now”(Sandberg, 2009). Dette er gjennomgående at Julie er mer negativ til beskrivelser av Bjørndal når hun ser tilbake på hvordan det var før.

Da jeg spurte informantene om hva de savnet på Bjørndal, så var det bare ikke var hva de ønsket seg de valgte å ta opp. Flere kom også inn på negative aspekter, selv om de ikke nødvendigvis hadde sagt så mye om negative sider ved Bjørndal før nå. Det er ikke bare opptatt

av at Bjørndal mangler en del positive møteplasser, men at de allerede har noen negative fortellinger om steder på Bjørndal.

Ja, jeg savner en café. Et senter. Bjørndal senter er jo ikke noe hyggelig, rett og slett. Det er ganske så trist. Så jeg savner.. jeg syntes det er rart når det bor 8000 mennesker her at det ikke skal gå an å få til en hyggelig kafé. Og blomsterbutikk og sånne ting. At man slipper å dra helt til Mortensrud. Det trenger ikke være så mye klesbutikker eller sånne ting, men bare litt sånn at man slipper å dra av gårde. Jeg er ikke så glad i å kjøre bil så jeg kjører mest buss og sånn og det er jo ikke så veldig lett tilgjengelig å komme seg bort herfra. Så av og til kan jeg føle meg litt sånn innelåst her (Intervju, Elise).

Dette er Elise som forklarer hva hun savner i lokalsamfunnet. Bjørndal senter, som ligger på Granberg torg som er et sentralt område på Bjørndal. Det ligger i synsavstand fra Slimeveien, og rett ved stedets bussforbindelse. Granberg torg består av en dagligvarebutikk, en grønnsaksbutikk og en liten tyrkisk restaurant. Granberg torg er i all hovedsak omringet av boligblokker. Elise er ikke den eneste som har karakterisert området ved Bjørndal senter som et lite hyggelig sted, og området har tidligere blitt beskrevet som goldt og trist (Guttu og Schmidt, 2010). Denne beskrivelsen er hentet fra Guttu og Schmidt sin rapport om møtesteder på Søndre Nordstrand, der de blant annet fant ut at både beboere på Bjørndal og de styret i Bjørndal boligsammenslutning har en del ønsker om å utvikle Bjørndal senter. Disse ønskene om utvikling er delt opp i mindre og større tiltak, der de mindre består av sittebenker i senteret og benker ved gangbroen, og de større tiltakene består av døgnåpen kiosk, ny butikk og et mer utvidet senter (Guttu og Schmidt, 2010).

Elise snakker mer om Bjørndal senter:

Bjørndal senter på ettermiddagene liksom.. og jeg skjønner ikke byplanleggingen når man presser sammen så mye sosialboliger og sånn på en plass. Jeg syntes det er litt dumt at de gjør det, for alle liksom. Og jeg tenker at det gjør et eller annet med hele Bjørndal at det blir sånn. Selvfølgelig skal det være sosialboliger her, men det syntes jeg det skal være over hele fjøla liksom. Man må fordele for alle sin del, både for de som bor i sosialboliger, for jeg tror det er belastende å bo et område med mye sosialboliger, for det fører mange mennesker med behov på samme sted, men også at, jeg føler av og til at de som bor på Nordstrand har godt av å se at verden er litt annerledes, og det sunt da (Intervju, Elise).

Informantene er ikke opptatt av Bjørndal senter som en møteplass i det hele tatt, men de trekker frem senteret som et mislykket forsøk på det de faktisk ønsker seg, som kaféer og et koselig nærsenter, men de er usikre på om et slikt senter vil klare seg. Julie reflekterer litt rundt dette.

Det hadde vært koselig med en kafé. Men jeg tror ikke den kommer til å gå rundt, for å være helt ærlig. Og her på Mortensrud klarer bakeriet seg for det er ikke noe i nærheten. Dette er vel bydelssentret, og du klarer deg. Du har H&M og apotek og blomsterbutikk, ikke sant. Men vi bruker det veldig sjeldent, vi drar heller ut til Ski og Vinterbro. Til de større senterne, eller til Lambertseter (Intervju, Julie)

Jeg intervjuet Julie på Mortensrud, som er det nærmeste senteret til Bjørndal, hvis man utelukker Bjørndal senter. Selv om hun ønsker seg en kafé så er hun redd for at den ikke vil gå rundt. Dette er i god tråd med det hun sier om at hun ikke drar noe særlig på nærsenteret på Mortensrud selv om det er det nærmeste. Verken Mortensrud senter, eller et eventuelt utvida senter på Bjørndal kan ikke konkurrere med de store sentrene på Lambertseter og Ski.

At det fleste informantene ikke mener at Bjørndal senter er en viktig møteplass kan ha å gjøre med hvilken alder de er. Guttu og Schmidt skriver i deres rapport at de eneste som trakk frem senteret som en viktig møteplass var skoleelever. Og ungdommene beskriver ikke stedet som et område man kan gjøre stort, men at det er sted de ”henger”(Guttu og Schmidt, 2010). De skriver også at de fant at ungdommen beskrev Bjørndal som et kjedelig område, og det kan være at Bjørndal senter trekkes frem i mangel på andre steder å nevne. Ungdommen trekker også frem at Bjørndal først og fremst er et sted for barnefamilier og at for ungdommen er det ingen steder å være hvis ikke de får lov til å ta bussen til Mortensrud (Guttu og Schmidt, 2010). Dette er også i tråd med hva mine informanter sier om barn som et viktig sosialt lim.

Jeg har også informanter som nevner Bjørndal senter som et område der de har pleid å henge, og fortsatt kan finne på og dra for å møte venner, men dette er bare beboere som har vokst opp på Bjørndal, enten på Granberg, eller helt i nærheten. Jeg har også informanter som legger et press på det flerkulturelle i tilknytning til Granberg og forskjeller innad i Bjørndal, men dette vil jeg gå nærmere inn på i neste kapittel.

Hvordan informantene snakker om Bjørndal sier noe om hvordan de ser på området, men det sier også noe om hvor tett lokalsamfunnet er og hvor sterk tilhørigheten er. De jeg har snakket

med som ikke opprinnelig er fra Bjørndal forteller om en viss skepsis før de flyttet, som bunnet i ryktet til Søndre Nordstrand. Men de har også snudd veldig, og sier selv at de egentlig ikke visste noe, og at mange av ryktene ikke stemmer med virkeligheten.

4.1.5 Oppsummerende ord

I dette kapittelet har jeg vært interessert i å besvare spørsmålet: *Hvilke aspekter ved Bjørndal vektlegger beboerne sine fortellinger om tilhørighet?*

Jeg har utforsket hva slags sted Bjørndal er. De viktigste narrative jeg har funnet er de som handler om hvorfor informantene har valgt å bosette seg på Bjørndal, og jeg har funnet tre hovednarrativer her, knyttet til egen oppvekst, Bjørndal som en drabantby og en knyttet til økonomi og økonomiske muligheter.

Informantene har et bevisst forhold til at de har bosatt seg skillet mellom det rurale og urbane, mellom likevel fører det både til positive og negative erfaringer. De positive er i all hovedsak basert på at de får fordeler fra begge sider. De har de landlige omgivelsene og marka, og samtidig er det forholdsvis kort vei til sentrum. Dette er noe informantene har ønsket seg. Samtidig ser jeg også negative tendenser som er knyttet til dette skillet. De fleste rapporterer om problemer knyttet til at Bjørndal er for avsides. Her er det ikke snakk om kilometere fra sentrum, men mulighetene knyttet til den kollektive transporten. Bjørndal er et avsides område som ligger plassert utenfor både t-bane- og togspor. Dette fører både til at informantene føler seg avsondret, og det fører til en opplevelse av å være nedprioritert av bydelen og kommunen. Til tross for dette så ser dette ut til å øke tilhørigheten på stedet. Det faktumet at de er avsondret gjør at flere føler seg som en del av et område. Også det geografiske gjør at de føler denne tilhørigheten. Det er ingen tvil om hvor Bjørndal starter og slutter, ettersom det faktisk er en dal. Dette gjør at grensene for hvem som er *inne* er tydelige. Det er for eksempel ingen av informantene som sammenligner Bjørndal og Mortensrud, selv om det geografisk sett er veldig nært.

I tillegg til det geografiske så trekkes frivillighet, særlig knyttet til idrett, frem som en grunn til tilhørighet. Meklenborg idrettsanlegg trekkes frem som en viktig fysisk møteplass, men også

som et område som muliggjør for frivillighet. Informantene legger frem stedet som et område som har vært viktig for dem, og som et knutepunkt mellom lokalmiljøet og naturen, med blant annet lysløypa som starter nettopp ved Meklenborg. Flere av informantene sier at de har vært heldige som har hatt et så godt idrettslag på Bjørndal, og at det er et viktig lim for lokalsamfunnet. Men for de voksne på Bjørndal så er det det nærmeste nabolaget og området rundt der de bor som beskrives som den viktigste brobyggende arenaen. Der møter de mennesker av ulik etnisk bakgrunn, men da særlig fordi de har barn som er ute og leker samtidig.

Men historiene på Bjørndal er ikke bare preget av en positiv drabantbypatriotisme. Det er også utfordringer, som både er preget av intern splid på Bjørndal, som blir billedliggjort av Slimeveien som deler Bjørndal i to, og en bekymring for deler av områder på Bjørndal som er preget av etniske grupperinger. Og disse bekymringene, sammen med generelle fortellinger om det flerkulturelle er det jeg ønsker å gå inn på i neste analysekapittel, som omhandler den flerkulturelle delen av drabantbyen Bjørndal.

5 Bjørndal som et flerkulturelt lokalsamfunn

Hva gjør fortellingene om det flerkulturelle Bjørndal med tilhørigheten til stedet?

Dette kapittelet utforsker hvordan fortellingene om det flerkulturelle påvirker informantenes tilhørighet til Bjørndal. En egenskapen som deler informantene i to, er hvorvidt de har vokst opp på Bjørndal, eller om de er innflyttere. Jeg har valgt å dele kapittelet i to, inspirert av dette skillet hos informantene. De som har vokst opp på Bjørndal har en beskrivelse som dreier seg om hvordan de opplevde Bjørndal i barndommen, og hvorvidt det multikulturelle er noe som har blitt naturlig for dem på grunn av dette. Når det gjelder de som har flyttet til Bjørndal, uten å ha bodd der tidligere, så har det vært interessant å se på hva slags valg de har tatt i forbindelse med å flytte til Bjørndal, og hvor relevant det var for dem at Bjørndal er flerkulturelt. Jeg har fokusert på hvordan informantene beskriver ulike typer sosial kapital. Det vil si hvor opplever informantene at de møter folk av annen bakgrunn, og hvor er gruppene mer homogene? Positive og negative aspekter ved begge deler.

Informantene har også en stor grad av motstridende fortellinger knyttet til hvorvidt de setter pris på Bjørndal som et flerkulturelt nærmiljø, og dette viste seg å være spesielt interessant fra et narrativt perspektiv. Særlig fordi jeg opplevde i intervjuene at informantene beskrev hvordan de ønsket å ha det, og hva slags mennesker de ønsker å være, men at dette ikke nødvendig var ensrettet med hvordan realiteten så ut. Informantene opererer som jeg vil komme inn på med noen konkurrerende fortellinger om flerkulturalitet.

5.1 Oppvokst på Bjørndal

Flere av informantene beskriver Bjørndal som et sted der det å ha innvandrerbakgrunn var naturlig og ukomplisert. Priya har innvandrerbakgrunn og forklarer at hun ikke opplevde at det var så mye fokus på etnisk bakgrunn da hun bodde på Bjørndal. Hun beskriver en fortelling om et sted der det man ikke la vekt på folks forskjeller.

Jeg tror det har vært bra for meg jeg. For jeg har ikke tenkt på meg selv som så veldig annerledes på en måte. Det har vært fint egentlig, og vi var venner på tvers i klassen, det var ikke sånn at jeg var mest med de som hadde utenlandsk bakgrunn, så det var, mine beste venner var etnisk norske, og det var ingen som tenkte på det så mye, verken på barneskolen eller på ungdomskolen (Intervju, Priya).

Priya forklarer at den etniske bakgrunnen hennes ikke spilte så stor rolle under hennes oppvekst på Bjørndal, og sier at hun tror dette har å gjøre med at det var masse forskjellige mennesker som bodde på Bjørndal. Vennene hennes hadde forskjellig etnisk bakgrunn.

Dette er flere av informantene inne på, og Yaasir, som selv har vokst opp på Bjørndal med foreldre fra Somalia sier at han tenker det er fint å bo et sted hvor det er alle mulige type folk.

Særlig som barn så ser jeg for meg at på Søndre Nordstrand som er såpass multikulturelt så føler man seg liksom ikke så annerledes hvis alle er litt forskjellige på en måte. Enn i et mer etnisk norsk nabolag (Intervju, Yaasir).

Samtidig så har Yaasir også bodd i en norsk bygd i en liten periode av livet sitt, og han sa at, selv om han var den eneste med somalisk bakgrunn som bodde der, så følte han seg hjemme. Han bygger på en narrativ som sier noe om Han mener at det har noe å gjøre med at han har bodd i Norge hele tiden, og forklarer at broren hans, som ble født i Somalia, syntes overgangen til Norge var vanskelig. Men Yaasir mener fortsatt at det at de flyttet til Søndre Nordstrand var veldig positivt, og at det særlig betydde en del for broren hans.

Den etnisk norske småbarnsmoren Vilde ønsker at hennes barn skal vokse opp med samme forståelse av det flerkulturelle som hun selv gjorde:

Jeg tenker i hvert fall sånn, i og med at jeg har vokst opp her og jeg skal la sønnen min vokse opp her så tenker jeg at det er viktig å vokse opp et sted hvor du har litt folk fra over hele verden, for jeg tenker at det er litt mer realistisk sett med tanke på hvordan voksenlivet kommer til å bli. Som voksen i arbeid så møter du folk av alle typer, alle slag, alle etnisiteter, alle religioner. Og jeg føler at det er viktig for meg at sønnen min skal ha det i hverdagen sin og at det ikke skal være noe han skal tenke på. At det er bare å lære at folk er forskjellige. For det har jeg jo sett at det var en greie som jeg ofte når jeg var liten og lurte på hvorfor folk tilhørte de forskjellige religionene og spurte de andre barna i klassen og sånn, og de svarte jo hva de trodde

på og det var greit. Som barn så godtar du bare at folk er litt forskjellige. At du tror på det og det er greit (Intervju, Vilde).

Vilde er også den informanten som tilsynelatende er minst opptatt av folks etniske bakgrunn, og hun har litt vanskeligheter med å svare når jeg for eksempel spør henne om hvor naboene hennes kommer fra. Hun beskriver også at hun ofte opplever at andre er mer opptatt av etnisk bakgrunn, og at folk derfor kan misforstå henne. Hun beskriver blant annet situasjoner der hun har spurt hvor folk er fra, og de har begynt å snakke om opphavlandet sitt. Der hun egentlig ønsker å få vite hvor i Norge de bodde/var fra.

Der Vilde har problemer med å snakke om etnisk bakgrunn, fordi hun ikke ønsker å sette folk i båser, så har Julie litt andre grunner til å oppleve dette som er et vanskelig tema. Hun sliter med å finne de riktige ordene å bruke. Hun ønsker gjerne å snakke om det multikulturelle mangfoldet på Bjørndal, men hun uttrykker en vanskelighet med å snakke om det uten å si noe galt. Hun forteller at det er vanskelig å bruke riktige ord og snakke på en måte som ikke virker rasistisk. Dette ser ut til å henge sammen med oppveksten hun har hatt på Bjørndal, der hun beskriver at det til tider har vært krevende å være etnisk norsk i en klasse med en stor andel elever med innvandrerbakgrunn, og at man lett kunne få stempel som nettopp rasistisk. Hun eksemplifiserer dette ved å snakke om situasjoner på skolen der hvis hun rettet på, eller snakket imot noen av en annen etnisk bakgrunn enn norsk så ble hun kalt rasist.

Når Julie snakker om oppveksten sin på Bjørndal er hun ganske delt. Hun beskriver en fin og trygg oppvekst, men samtidig er viss opplevelse av å ikke føle seg hjemme, og å bli misforstått. Hun valgte å ikke gå på videregående på Bjørndal og heller gå på en skole på vestkanten i Oslo. Hun var på dette tidspunktet såpass lei av miljøet på Bjørndal og ønsket å prøve noe helt nytt. Men når hun begynte på den nye skolen følte hun seg utilpass der og. Hun ble lagt merke til, og skilte seg ut, fordi hun var fra Bjørndal. Hun forklarer at nå, i voksen alder, så er hun fornøyd med Bjørndal igjen, men at hun definitivt trengte en pause.

Det å dra til vestkanten og oppleve et utenforstående blikk på Bjørndal opplevde også Priya, som også har gått på videregående et annet sted enn Bjørndal. Priya hadde som sagt et veldig avslappet forhold til det flerkulturelle fra oppveksten sin på Bjørndal, men på vestkanten ble opplevelsen litt annerledes.

Så det første halvåret så var jeg mest med folk som også hadde en annen etnisk bakgrunn. Vietnam, Filipinene osv. **Ler** Men så ble jeg mer kjent med de i klassene etterhvert. Men jeg synet det var litt uvant at det nesten ikke var noen med utenlandsk bakgrunn i klassen, og da merket man det veldig. Men det var noen gutter i klassen som bare, drar du til Mortensrud da blir du skutt! (Intervju, Priya).

Beskrivelsen til Priya vitner om et møte med en gruppe som er mer homogen, når det gjelder bakgrunn, og at hun ble mer oppmerksom på egen bakgrunn på grunn av dette. Men samtidig så var kanskje den største forskjellen at hun kjente veldig på distinksjonen mellom østkanten og vestkanten.

Bjørndal idrettsforening

Den organiserte kontakten har foreldrene beskrevet som dominerte av etniske norske, men jeg har også vært interessert i hvordan foreningene opplevelsen for de som deltar, barn og unge. Ettersom mange av informantene har vokst opp på Bjørndal har jeg hatt anledning til å spørre dem om hvordan selve opplevelsen av å være en del av de lokale foreningene var for dem i oppveksten.

Informantene forteller om et engasjement i lokalsamfunnet. Dette er å spore i det daglige i idrettslaget og i borettslagene. I tillegg til det dagligdagse engasjementet, har det vært flere større arrangementer som har hatt som formål i samle folk i idretten på Bjørndal. Adnan fortalte meg om en cup han var med på i oppveksten som het ”Fargerik fotball”.

Vi hadde jo noe som het fargerik fotball, eller noe sånt. Det var fotball – med ulike lag som deltok. Så var det en gedigen turnering, og det var jo veldig multikulturelt og veldig mange deltok. (...) Hele Meklenborg var fylt av mennesker, særlig barn. Og det var en veldig sann opplevelse som gjorde inntrykk da. At både lokalsamfunnet organiserer seg på et sted, også på en måte alle mulig andre utenlandske lag også, Nigeria for eksempel kom til Bjørndal (Intervju, Adnan).

Adnan beskriver denne turneringen som noe som hadde en stor betydning for hvordan han så på lokalsamfunnet, og at turneringen bidro til et tettere miljø. Selv om det var et

idrettsarrangement, så var det mange formål knyttet til det, blant annet å fremme inkludering og motvirke rasisme. På Bjørndal sin hjemmesiden⁸ omtaler de arrangementet:

” Fargerik fotball er en fotballturnering som er mer enn bare fotball. Her kan alle være med på tvers av sosiale og kulturelle forskjeller, religion og hudfarge. Vi kler oss ut, lager heiagjeng, finner artige navn på laget, dikter lagsanger og legger vekt på å skape en hyggelig atmosfære for hele familien. Vi har tro på at fotball på denne måten kan være et positivt bidrag til å forebygge vold, fremme inkludering og motvirke rasisme” (Brun, 2014).

Fargerik fotball er et eksempel på at frivilligheten på Bjørndal ønsker å ha en integrerende effekt. De frivillige organisasjonene er veldig eksplisitte i at de vil ha med seg mennesker med forskjellig bakgrunn. De legger opp til å være et sted der brobyggende bånd kan skapes blant innbyggerne på Bjørndal (Putnam, 2007). Det kan langt på vei virke som dette fungerer, ettersom informantene har veldig positive opplevelser med disse arrangementene, og det å føle seg inkludert på tross av ulike bakgrunner. Likevel er det særlig en ting som utmerker seg, og som gjør at det særlig er en homogen gruppe som tiltrekkes av disse arrangementene. Det er mennesker med ulik bakgrunn, men en stor fellesnevner er at de har barn.

5.2 ”Og det første vi så var det buddhisttemplet, og da tenkte vi at dette her er for rart, her kan vi ikke bo” – Et første møte med Bjørndal som et flerkulturelt lokalsamfunn

Ingen av informantene er spesielt opptatt av å gi uttrykk for at Bjørndal er en del av Søndre Nordstrand, bortsett fra Malin som ofte sier til folk som spør at hun bor på Søndre Nordstrand. Selv om hun ikke har spesielt stor kjennskap til de andre delbydelene, og ikke er noe særlig på andre områder på Søndre Nordstrand, så opplever hun at flere folk vet hvor Søndre Nordstrand er, i tillegg til at noen også ikke har fått med seg at Søndre Nordstrand og Nordstrand ikke er

---

⁸ www.bjorndal.no

det samme. Malin er en dame som er aktiv i lokalmiljøet, og veldig positiv til Bjørndal, men samtidig hadde hun sine tvil når hun og mannen valgte å flytte til en så multikulturell bydel. Hun gir uttrykk for at hun var litt delt i om hun ønsket å bo i en flerkulturell bydel og hun trekker både på et narrativ som går på å være urban, moderne og åpen for fremmedkulturelle. Malin sin beskrivelse sammenfaller også med Savage sitt ”valgt tilhørighet”-begrep (Savage et al., 2005). Hun har en mening om hvordan hun ønsker å være, og det å bo i en flerkulturell bydel passer inn i denne fortellingen. Samtidig er ikke dette dominerende for alt hun sier og hun gir hun uttrykk for et ganske motstridende narrativ som er mer preget av bekymring og fremmedfrykt.

Og det første vi så var det buddhisttemplet, og da tenkte vi at dette her er for rart, her kan vi ikke bo. For både jeg og mannen tenker vel at vi er veldig sånn moderne og lite fordomsfulle frem til situasjonen der du plutselig er det. Så jeg tenkte det ble for rart, men så husker jeg på visning så var det mest andre etniske bakgrunner på utseende. Også tenkte vi at det var litt ukjent, man tenker litt i at det er en trygghet med like. Men så var det litt sånn at behovet for å bo stort var større. Også snakket vi litt om, siden vi fikk barn, vi er veldig opptatt av at barna skal føle en naturlig tilpasning til det med forskjellige kulturer. Og hvis vi vil det så må vi jo tørre å bo et sted hvor det er sånt. Så det var veldig bevisst når vi valgte å flytte hit (Intervju, Malin).

Det første Malin nevner er buddhisttempelet på Bjørndal, som de kjørte forbi på vei til visning, og at hun syntes det ble for fremmed og rart for henne. Buddhisttempelet på Bjørndal er godt synlig fra veien mot boligområdene der Malin hører til. Det er rødt og gull og skiller seg ganske ut fra de grønne områdene rundt. Som hun selv sier, så ble dette et dilemma for henne og mannen, som ble stående i en situasjon der hva de ønsket å mene, kom i kontrast med hva de faktisk mente. Samtidig legger de vekt på at de ønsker at barna skal ha et naturlig forhold til fremmedkulturelle, slik som de selv prøver å ha.

Jeg tenkte at jeg vil ikke at mine barn skal vokse opp og reagere når de ser noen i slør, for verden er liksom sånn. Men vi hadde noen runder med oss selv på det da, men ble veldig positivt overrasket når vi flyttet hit da, og trives mye bedre enn hva vi trodde. Og jeg liker så godt at vår datter går i en barnehage med masse forskjellige kulturer (Intervju, Malin).

Malins ambivalens er fremtredende. Hun var skeptisk til det fremmende hun så på Bjørndal, men samtidig er hun opptatt av mangfold. Men som hun også sier selv så forklarer hun også dette som en viss holdningsendring. Hun var skeptisk, men de bestemte seg likevel for å flytte til Bjørndal, fordi det var så mye positivt der, som grøntarealer, og det faktumet at de hadde råd til rekkehus. Så når de først bestemte seg for å flytte dit så var hun opptatt av å fokusere på mangfold som noe positivt, og hun har jo også da blitt positivt overrasket. Og hos Malin er denne ambivalensen ganske bevisst, ved at hun sier at hun og mannen hennes så på hverandre som moderne og fordomsfrie mennesker, men fikk de andre følelser når de var i situasjonen der de så noe som var annerledes og uvant, det buddhistiske tempelet. Hun er også veldig opptatt av å være *sanne folk* som er positive til andre kulturer, i tillegg til at de ønsker at barna deres skal få et naturlig forhold til det. Men det at de selv har et så bevisst forhold til hva slags mennesker de vil være, men at de ikke var så opptatt av det sosiale, i den forstand at de ikke hadde noe nettverk på Bjørndal fra før av, gjør at Malin sin historie får gjenklang i Savage sin beskrivelse om valgt tilhørighet (Savage et al., 2005).

Ambivalensen knyttet til en skepsis til det flerkulturelle, sammen med et ønske om å være positivt til flerkulturalitet ser jeg igjen hos flere informanter.

Elise, som jeg bor i et av rekkehusområdene på Bjørndal er innflytter fra et annet norsk fylke. Hun har som innflytter en del forestillinger om hvorfor hun valgte å bo på Bjørndal, og er ikke preget av barndomsminner eller en historie på Bjørndal. Hun beskriver et nabolag som ikke bare er preget av harmoni. Hun sier at i hennes nabolag så er det veldig stor utskifting av folk, noe som gjør at det er vanskelig å bli kjent med naboene og få et tett miljø. Hun har en del beskriver som viser at hun har reflektert en del rundt dette med flerkulturalitet og det virker som det er en del av hennes eget narrativ å være et menneske som vil være åpen for å være kjent med og bo i et område med mangfold.

Jeg har liksom lyst til å være blant de som blir (Intervju, Elise).

Hun kommer med denne uttalelsen i sammenheng med at vi snakker om fraflytting av etnisk norske. Ved å beskrive at hun ønsker å være blant de som bli, så legger hun også opp til en avstand mellom de som bli og de som flytter. Hun ønsker ikke å assosieres med de som flytter fra et flerkulturelt område. Jeg spør henne om hun har noe inntrykk av hvorfor folk flytter fra Bjørndal.

Det går jo på at det er mange fremmedkulturelle her og at skolene ikke har så veldig godt rykte. I hvert fall ikke Bjørndal skole. Og det tror jeg har litt med å gjøre med at ryktene i hvert fall sier at det har vært en dårlig ledelse. (...) De naboene våre som flyttet, de var veldig på at de skulle flytte for det var så mange innvandrere her liksom. Så det går vel mye i det, ja. (...) Så jeg prøver å ha et åpent sinn og tenke at folk klager jo over ting overalt. I alle kulturer, eller i alle samfunnslag, ikke sant. Men som sagt, jeg er spent på hvordan det blir når ungene blir større (Intervju, Elise).

Elise legger frem flere grunner til hvorfor hun tror folk flytter. At det er problematisk at det er så stort etnisk mangfold, men også at skoleledelsen kan være problemet. Men hun er opptatt av å spesifisere at det er rykter det er snakk om. Dette er fordi hun ikke har bodd så lenge på Bjørndal, så hun er litt forsiktig med å uttale seg om hvordan folk er, men også fordi snakker på vegne av andre. Men hun er også betenkt selv angående det å sende barna på skole på Bjørndal, som sitatet under viser.

Jeg vil jo ikke at barna skal bli en minoritet på skolen heller, og det blir de faktisk (Intervju, Elise).

Måten hun legger frem sin fortelling på viser en ambivalens, hun retter en del kritikk mot de som drar fra Bjørndal, men samtidig så kjenner hun på en del av de samme følelsene selv, men hun ønsker ikke at det skal styre hennes egen historie. Hun har tatt et bevisst valg om å være positiv til etnisk mangfold, men hun er ikke ensrettet positiv.

Og det er det også informantene inne på. At uten barn, vet ikke hvor inkludert de hadde følt seg i nabolaget. Dette er blant annet Julie inne på.

Bjørndal er veldig barnevennlig. For voksne er det derimot litt mer utfordrende (Intervju, Julie).

Julie er en av de som har vokst opp på Bjørndal, og hun sier at et problem på Bjørndal er at det ikke er så lett for voksne å møtes. Det er særlig to grunner til at hun føler seg som en del av lokalsamfunnet. Den første er at hun har vokst opp der, så hun har nettverk både i form av venner og familie. I tillegg har hun barn, som gjør at hun møter andre foreldre.

Det er generelt veldig mange sportslige og kulturelle tilbud på Bjørndal, og dette ser ut til å fungere veldig fint, særlig for barna. Likevel skisseres det også en del utfordringer. Bjørndal Idrettsforening er basert på veldig mye frivillig arbeid, og i 2009 hadde de problemer med å få med seg de ikke-etnisk norske foreldrene på foreningsarbeidet (Lorentzen og Dugstad, 2011). De skriver at problemene blant annet var knyttet til kulturelle forskjeller, der noen av foreldrene var vant til en kultur der skolen sto for alt av idrettsinitiativer. I tillegg hadde det også vært vanlig at foreldrene ikke mottok informasjonen, på grunn av språkutfordringer (Lorentzen og Dugstad, 2011).

Elise forteller at i barnehagen til sønnen hennes så er det 24 barn, derav 3 er etnisk norske, men på foreldremøter og diverse utvalg så er det nesten bare nordmenn som stiller opp. Hun skisserer dette som problematisk, og sier at det gjør noe med fellesskapet. Hun tror det er lett å bli skremt vekk når man hører at det på noen arenaer er flere innvandrere enn etnisk norske, men hun tror det først om fremst handler om at man ikke omgås hverandre.

Men samtidig så er det sånn at når man leser hvor mange som bor her som er fremmekulturelle, så må man jo huske at det er enkeltmennesker. Jeg syntes jo det var kjempespennende å bli invitert på te til den ene naboen min, og få ekte pakistansk te liksom. (...) Det er også litt sånn at de møtestedene som jeg har vært på.. for eksempel når jeg var med på Bjørndalspreppen så var det jo utrolig få fremmedkulturelle som var med der. Samme med onsdagskafé. Få som har vært med der. Kanskje en og annen italiener. Jeg skulle gjerne hatt flere arenaer der man kunne møtt flere forskjellige typer kulturer og sånn da. At det ble litt naturlig. Sånn at de ikke var en prosent men en person (Intervju, Elise).

Hun viser et stort ønske om at folk med forskjellig bakgrunn skal omgås mer, og at noe av poenget med å bo i et flerkulturelt nabolag forsvinner litt, når det blir grupperinger knyttet til hvem som er med på hva. Likevel er hun veldig positiv til at sønnen hennes vokser opp på Bjørndal, og kommer med flere eksempler på hvordan det flerkulturelle for han er helt naturlig.

Jeg kjenner ett (etnisk norsk) par som har barn i barnehagen som fortalte at de skulle få et til barn. De har en på 10 og ei på 8, og en på snart 2. Og når de skulle få han siste så skulle de finne navn, og de eldste kom med Mohammed som forslag. Og de tenkte ikke over det en gang. For dem er jo det et veldig normalt navn. Og det er jo litt kult rett og slett, at det blir sånn (Intervju, Elise).

Hun har gjort en bevisst valg om at hun ønsker at barna hennes skal vokse opp i et mangfoldig nabolag. Hun gir også uttrykk for at hun selv ønsker å være en person som bor i et flerkulturelt område, og kan derfor ha trekk av en form for valgt tilhørighet (Savage et al., 2005). I tillegg til at hun ønsker at barna hennes skal ha et naturlig forhold til forskjellige etnisiteter, så mener hun også at det kanskje er enklere å være annerledes på Bjørndal. Hun jobber selv som lærer i bydel som består av veldig mange velstående etniske norske mennesker, og hun tenker at for barna å vokse opp der kunne vært krevende, fordi da hadde de vært annerledes fordi de ikke har like mye penger som de andre som bor der.

Flere av informantene legger til plattformer som oppstår fordi de har barn som et sted for å møte forskjellige folk, men dette er også noe ambivalent. Else forteller en historie om et miljø med stor mengde mangfold, men som preges av en organisert plattform som domineres av etnisk norske. Barnehagen er brobyggende for barna, men ikke for de voksne i den organiserte deltagelsen. Samtidig er det også en brobyggende aspekt ved å ha barn, men dette er mer knyttet til uorganisert deltagelse i lokalmiljøet, og særlig i det nærmeste nabolaget.

I og med at jeg har barn så er jeg ofte ute. Og det er veldig mange barn som bo her. Så da prater jeg jo ofte med de voksne av naboene som er akkurat her da (Intervju, Vilde).

Vilde beskriver at hun møter naboene sine utenfor leilighetsområdet der hun bor, og begrunner dette i at hun har barn som leker ute.

5.2.1 Et samlet Bjørndal?

Noe jeg har ønsket å finne ut av er hvorvidt det er felles fortellinger fra Bjørndal og om informantene opplever at det er en samlet Bjørndal-følelse i lokalmiljøet. En som mener at denne følelsen har blitt svakere er Julie.

Jeg tror det var en veldig samlet Bjørndal-følelse før, men nå har det kommet så innmari mange nye på en gang, så det har bare, hva skal jeg si, forsvunnet litt. Altså, mamma og pappa bor i en veldig fin rikinggate, det er bare eneboliger og store eneboliger, og når vi flyttet inn når jeg var barn så var det bare nordmenn i gata, men nå er det nesten ikke nordmenn. Og der ser vi jo i husene på hver sin side så var det 2-3 familier som gikk sammen og kjøpte husene, så det er fryktelig mange i hvert hus. De vet ikke jeg hvem er. Noen av dem, en muslimsk nabo som

kommer med julegaver til oss hver år (...) Han står ute og måker og skravler mens hans gjør det. Men ja. Det er veldig mange av de muslimske mødrene vi ikke har så mye kontakt med. De er ikke alltid like mye ute, eller (Intervju, Julie).

Julie er opptatt av å beskrive hvordan det var tidligere, og at det nå er annerledes. Dette preger mye av intervjuet jeg har med Julie. Hun var en av de som hadde mest å si, og intervjuet med henne var også det som varte lengst. Hennes fortelling bærer preg av at mye hun sier er noe hun har tenkt mye på. Dette sier hun også selv, og beskriver at særlig det at hun har hatt positive og negative erfaringer på Bjørndal gjør at hun har reflektert ekstra over en del temaer. I sitatet over beskriver hun at området der hun bodde med foreldrene var preget av etniske nordmenn tidligere, men at det ikke er sånn lenger. Hun har positive beskrivelser med dette, som vist i eksemplet med den muslimske naboen som kommer med julegaver, men hun viser også litt irritasjoner over at det er så *fryktelig* mange i hvert hus. Hun er jo først bare opptatt av at det er så mange nye, og at det gjør noe med fellesskapsfølelsen, men kommer så inn på at det også har med etnisk bakgrunn å gjøre, som at de muslimske mødrene er lite ute, og derfor vanskelig å bli kjent med. Men hun følger også opp sitatet med å si at hun syntes det er vanskelig å snakke om. Jeg tar opp med henne om hun tror spøken hun og samboeren hennes har, om at det er en riktig og feil side av Slimeveien er en felles forståelse på Bjørndal.

Ja, det tror jeg nok. Vi ser jo det, boligprisene er jo mye lavere i leilighetene på Granberg, enn de er på andre siden av veien. Selvfølgelig så er jo Granberg mye eldre, første som ble bygd på Bjørndal, men det er en forskjell, det er det (Intervju, Julie).

Adnan, som i utgangspunktet presenterte et veldig positivt narrativ av fellesskapet på Bjørndal, hadde også noen negative observasjoner knyttet til dette.

Du kan jo ikke unngå hva skal jeg si, ghettofiseringer da, når det er en stor andel av utenlandske innbyggere. Så det er visse områder, for eksempel Granbergstubben. Veldig hva skal jeg si, område med veldig mange somaliere for eksempel, afrikanere, arabere, pakistanere. Så de har jo dannet sin egen kultur. Som på en måte er veldig isolert fra den større kollektivkulturen på Bjørndal. Også er det noen, som regel førstegenerasjonsinnvandrere som på en måte lever litt avsondret, litt isolert fra storsamfunnet (Intervju, Adnan).

Jeg ønsker å ha med dette perspektivet, som en del av debatten knyttet til parallellsamfunn. Utfra mitt datamaterialet er det ingen grunn til å tro at det eksisterer parallellsamfunn på

Bjørndal, men at noen av informantene opplever tendenser av det er interessant for meg og mitt formål om å finne ut av tilhørigheten. Adnan beskriver at han opplever en viss fremvekst av grupperinger basert på etnisk bakgrunn. Dette kan forstås med bakgrunn i konfliktteorien og inn og utgruppe mentaliteten som kan oppstå når det er mange mennesker av ulik etnisk bakgrunn samlet rundt hverandre (van der Waal et al., 2013). Slik Adnan har forstått det gjelder dette særlig førstegenerasjonsinnvandrere.

Men det er alltid noen, som regel førstegenerasjon da, som gjerne har litt snevert syn som mener at integrering, resulterer i økt assimilering. Men det er jo, hva skal jeg si.. et ukorrekt. Upresist (Intervju, Adnan).

Adnan trekker selv frem at han tror grunnene til isolasjonen er at noen av førstegenerasjonsinnvandrerne er redde for å måtte gi fra seg sin kultur, for å bli en del av det norske samfunnet. Samtidig mener han at andregenerasjonsinnvandrere klarer seg veldig bra, og at det å ha en oppvekst i Norge og å ha vært en del av skoleverket forhindrer denne isolasjonen og misoppfatningen om assimilering. Men han er opptatt av at dette er en liten del av fellesskapet, og at det først og fremst er et godt miljø i lokalsamfunnet på Bjørndal.

De er redd for å gi bort mye av sin egen kultur. Sin egen identitet. Men generelt sett, det inntrykket jeg har er at folk med innvandrerbakgrunn på Bjørndal er integrerte. De går på skole, de jobber, de deltar i ulike sammenkomster, arrangementer som Sommerfestivalen (Intervju, Adnan).

5.3 Flerkulturell kapital

Informantenes fortellinger om det flerkulturelle bærer preg av et ønske om inkludering, og en positiv innstilling til å bo i et mangfoldig område. Samtidig er det ganske mange av informantene som er opptatt av at de ønsker å møte flere mennesker med forskjellig bakgrunn, men at det ofte er de som er like seg selv (eksempel etnisk norske småbarnsmødre) som møter opp i deres arenaer, som verv og stillinger knyttet til skole og barnehage.

Jeg fikk tidlig høre av informantene at flere av arenaene på Bjørndal fungerer som integrerende arenaer, både på en uformell måte ved at det er møteplasser der man møter mennesker av forskjellig bakgrunn, men i tillegg fant jeg ut at bydelen faktisk arrangerer arrangementer, for eksempel Fargerik fotball, som har som intensjon å være en integreringsarena.

Noen av informantene har også narrativer som bærer preg av en utvikling når det gjelder åpenhet til mennesker av andre kulturer. At det å flytte til Bjørndal har gjort at de nå ikke bare tenker på statistikk og prosenter når de tenker på andelen innvandrere som er på Bjørndal, men heller forholder seg til at det er snakk om enkeltindivider.

Likevel er det også noen historier som bærer preg av bekymring knyttet til noen av områdene på Bjørndal, og at det er en del opphopinger av innvandrere som virker negativt inn på lokalmiljøet.

Det er et skille mellom de som har vokst opp på Bjørndal, og de som har flyttet dit i voksen alder. Men begge gruppene har til felles at de stort sett er positive til det flerkulturelle, enten det er i praksis, at de liker å møte mennesker av forskjellige kulturelle bakgrunner, eller konseptet. De er positiv til å være positive til at det er flerkulturelt på Bjørndal, og det fungerer som en egen kapitalform, en *flerkulturell kapital*. Dette handler om både om verdien rundt det å ha et flerkulturelt lokalsamfunn, men også den egenverdien det er å være positiv til flerkulturalitet.

6 Oppsummering og avslutning

I oppgaven har jeg vært opptatt av å se på hva som skaper tilhørighet på Bjørndal, med et fokus på hva som er viktig med Bjørndal som et bosted, og hvordan det at Bjørndal er flerkulturelt spiller en rolle i informantenes opplevelse av tilhørighet. Jeg vil i dette kapittelet oppsummere funnene mine, og knytte de til problemstillingene. Jeg tar først for meg mine to underspørsmål: *Hvilke aspekter ved Bjørndal vektlegger beboerne i sine fortellinger om tilhørighet? Hva gjør fortellingene om det flerkulturelle Bjørndal med tilhørigheten til stedet?* Etter jeg har redegjort for funnene som omhandler disse problemstillingene vil jeg knytte de opp mot hovedproblemstillingen min, *Hva skaper tilhørighet i et flerkulturelt, urbant nærmiljø, som Bjørndal?* Til sist vil jeg legge frem noen tanker om veien videre.

6.1 Hvilke aspekter ved Bjørndal vektlegger beboerne i sine fortellinger om tilhørighet?

Noe som var viktig da jeg utforsket hva som skapte tilhørighet, var å se på hvilke grunner informantene hadde for å flytte til Bjørndal, og hvordan de opplevde lokalsamfunnet. Flere av informantene hadde vokst opp på Bjørndal, men flyttet en del rundt, før de flyttet tilbake når de selv fikk barn. Hos informantene som vokste opp på Bjørndal, så har sosial kapital og nettverk hatt en del å si for at de føler seg hjemme, og det har vært en del av valget for hvorfor de flyttet dit. De opplever en tilhørighet til Bjørndal, både fordi de kjenner selve stedet så godt, men også fordi de har familie og venner der. Situasjonen er annerledes for de som har valgt å flytte til Bjørndal uten ha noen tilknytning i utgangspunktet. De har hatt et ønske om å flytte ut av byen, men ikke for langt, og derfor funnet ut at Bjørndal sin plassering har vært bra.

Bjørndals plassering er viktig både for innflytterne, og for de som har vokst opp der. Begge gruppene er opptatt av grenseskillet mellom det urbane og rurale, og at denne plasseringen i forhold til bykjernen, gjør at stedet passer veldig bra for småbarnsfamilier (Røe 2009). Dette er det største aspektet for hvorfor informantene beskriver Bjørndal som et fint bosted. Men ettersom Bjørndal fortsatt bygges ut, så er dette grenseskillet også i utvikling og Bjørndal ser annerledes ut nå, enn det gjorde for noen år siden. Derfor har jeg informanter som forteller om at det perfekte skillet Bjørndal har ligget i ikke eksisterer lenger, og de må flytte på seg for å

ha de samme fordelene. Men informantene er delt i dette, og jeg har også informanter som snakker om at byen kommer nærmere, og at nettopp derfor er Bjørndal nå et aktuelt bosted, og det ville det ikke nødvendigvis vært tidligere.

Både formelle og uformelle møteplasser spiller en viktig rolle i informantenes fortellinger om tilhørighet. For barn og unge så er det de formelle aktivitetene som er stedet de møter andre, men for de voksne, så har de hverdagslige møtene i nabolaget vært vel så viktige. Dette har særlig hatt en betydning når det gjelder å møte mennesker av annen etnisk bakgrunn, som jeg besvarer nærmere under oppsummeringen av hovedproblemstillingen.

Informantene forteller om et samhold på Bjørndal, som kommer av ulike grunner. Det er en del negative fortellinger hos informantene om at de føler seg nedprioritert av kommunen og bydelen, og spesielt når det gjelder kollektivtrafikk. Dette vekker et ekstra engasjement for lokalmiljøet, og binder de på Bjørndal sammen, ved å skape en følelse om et felles *vi*.

6.2 Hva gjør fortellingene om det flerkulturelle Bjørndal med tilhørigheten til stedet?

Informantene som har vokst opp på Bjørndal er opptatt av det sosiale og tilhørigheten som ligger i å kjenne stedet. De som ikke er etnisk norske forteller om et sted der det har vært ganske ukomplisert å ha innvandrerbakgrunn, fordi Bjørndal er et etnisk heterogent område, der de ikke har opplevd at de selv har vært annerledes. De har opplevd lokalmiljøet på Bjørndal som inkluderende. De trekker frem Bjørndal Idrettsforening, og idrettsanlegget på Meklenborg som en møteplass som var viktig i oppveksten deres. Meklenborg oppleves som et symbol på den småbyaktige sjarmen ved Bjørndal, og det kommer særlig frem på sommerfestivalen. Men som med mye annet, er også sommerfestivalen stort sett rettet mot barnefamilier.

De som har flyttet til Bjørndal for første gang i voksen alder er opptatt av hva slags sted de ønsker å identifisere seg med, og hva som er viktig for dem. Deres fortellinger bærer preg av å være urbane mennesker, som ønsker å bo et området der det er flerkulturelt og velfungerende. Tilhørigheten deres er ikke like mye preget av det sosiale, men heller det kulturelle (Savage 2005).

Selv om informantene har fortellinger om et fellesskap på Bjørndal, så er det også en del utfordringer innad på Bjørndal. Beskrivelsen av Slimeveien som en vei som deler Bjørndal i to, er en forenklet beskrivelse som ikke skal tas helt bokstavelig. Men informantene snakker om noen områder på Bjørndal som er preget av uro, og trekker dette sammen med det flerkulturelle. De snakker om tendenser til at noen etniske grupper holder seg for seg selv, og at det til dels fører til at de er isolert fra resten av fellesskapet på Bjørndal. Mitt datamaterialet gir ikke grobunn for å tro at det er i ferd med å dannes parallellsamfunn på Bjørndal, slik som vi ser på Rinkeby, men at ikke alle deltar lokalmiljøet, gjør noe med tilhørigheten informantene føler til Bjørndal. Informantene som nevner etnisk segregering, er også opptatt av at det særlig er noen førstegenerasjonsinnvandrere som holder seg for seg selv, og ikke deltar i lokalmiljøets arrangement. De som er barn av innvandrere deltar på lik linje med etniske nordmenn, og informantene forteller derfor om et positivt fremtidssyn for Bjørndal.

6.3 Hva skaper tilhørighet i et flerkulturelt, urbant nærmiljø, som Bjørndal?

På tross av at det er noe indre uro på Bjørndal, så forteller informantene om et samhold og en tilhørighet, og et lokalsamfunn som står sammen. De opplever at Bjørndal er et slags bygdesamfunn, i byen. At Bjørndal geografisk er lukket gjør at det er et tydelig skille mellom Bjørndal og resten av bydelen og informantene er mye mer opptatt av at de bor på Bjørndal, enn at de bor på Søndre Nordstrand. En del av informantene som har flyttet til Bjørndal uten tidligere tilknytning har flyttet til Bjørndal fordi det er en økonomisk rimelig måte å få kjøpt seg noe i byen på, og de ser på seg selv som urbane mennesker, som også trives i mer landlige omgivelser.

Jeg har informanter som snakker om at de har flyttet til Bjørndal for å være en del av et mer flerkulturelt miljø, men når de bidrar i organiserte aktiviteter knyttet til barnehage og skole, så er organiseringen nesten dominert av etnisk norsk. Så kontakten de opplever på de formelle møteplassene fungerer stort sett sammenbindende, ikke brobyggende (Putnam 2000). Dette blir et kontrastforhold til barna i barnehagen, der de etnisk norske er i mindretall. Men stedet de voksne opplever kontakt på tvers av etnisk bakgrunn er knyttet til de uformelle møteplassene

og det nærmeste nabolaget. Der blir de kjent med andre foreldre som er ute med barna sine, og informantene snakker om et samhold, særlig blant de som bor i samme område.

6.4 Veien videre

I mitt datamaterialet har jeg hatt med etnisk norske og barn av innvandrere, men videre kunne det også vært interessant å se på førstegenerasjonsinnvandrere, og hvordan de opplever å bli innlemmet i lokalmiljøet på Bjørndal. Selv om jeg har vært inne på utfordringer med Bjørndal, så har alle mine informanter vært mer eller mindre inkludert i miljøet. De har vært mest opptatt av det positive på Bjørndal, men de er også inne på utfordringer. Det kunne også vært en retning å få snakket med de som ikke opplever Bjørndal som inkluderende. Særlig med tanke på at Sverige har de problemene de har med drabantbyer, er det også viktig å se på hva som gjør at noen mennesker velger å motsette seg storsamfunnet, og heller danne egne parallellsamfunn med mennesker av samme etniske bakgrunn. Det er viktig å vite hva som fungerer, men det er også viktig å gå enda mer inn på hva som ikke fungerer. Dette henger også sammen med Putnam sine former for kapital, at den brobyggende og sammenbindende kapitalen kan være viktig og inkluderende, men også ekskluderende for de som ikke tar del i noen av gruppene.

Litteraturliste

- Andrews, M., Squire, C. & Tamboukou, M. 2013. *Doing narrative research*, Sage.
- Axnäs, N. & Nord, A. 2012. Utvärdering av samverkan för att förebygga social oro i Järvaområdet.
- Bornat, J. 2004. Oral history. *Qualitative research practice*, 34-47.
- Brattbakk, I. & Hansen, T. 2005. Endringsprosesser i norske drabantbyer. Byggforsk skriftserie.
- Brun, S. 2014. <http://www.bjordal.no> [Online]. Tilgjengelig fra: http://www.bjordal.no/?ai1ec_event=fargerik-fotball-2014.
- Dawkins, C. J. 2006. Are social networks the ties that bind families to neighborhoods? *Housing Studies*, 21, 867-881.
- Eriksen, T. H. & Vestel, V. 2012. Groruddalen, Alna og det nye Norge. I: ERIKSEN, T. H. (red.) *Den globale drabantbyen - Groruddalen og det nye Norge*. Cappelen Damm Akademisk.
- Elgvin, O., Rogstad, J. & Sinnathamby, S. F. 2013. Rurbane møter.
- Everett, E. L. & Furseth, I. 2012. *Masteroppgaven: hvordan begynne-og fullføre*, Universitetsforlaget.
- Fangen, K. 2010. *Deltagende observasjon*, Fagbokforlaget.
- Furseth, I. 2008. Social captial and the immigrant religion. *Nordic Journal of Religion and Society*, 21, 147-164.
- Gubrium, J. F. & Holstein, J. A. 2009. *Analyzing narrative reality*, Sage.
- Guttu, J. & Schmidt, L. 2010. Møtesteder i Bydel Søndre Nordstrand. Oslo: Norsk institutt for by- og regionforskning.
- Hagelund, A. & Loga, J. 2009. Frivillighet, innvandring, integrasjon En kunnskapsoversikt.
- Hind, K. S. 2016. *Lokalsamfunnet som integrasjonsarena-En kvalitativ undersøkelse av EØS-arbeidsinnvandrernes sosiale innlemmelse på Søndre Nordstrand i Oslo*.
- Joas, H. & Knöbl, W. 2009. *Social theory : twenty introductory lectures*, Cambridge, Cambridge University Press.
- Konstali, E. 2014. Bånd som binder–betydningen av sosiale nettverk for bostedsvalg.
- Kvale, S., Brinkmann, S., Anderssen, T. M. & Rygge, J. 2009. *Det kvalitative forskningsintervju*, Oslo, Gyldendal akademisk.
- Kwan, M.-P. & Schwanen, T. 2016. Geographies of mobility. *Annals of the American Association of Geographers*, 106, 243-256.

- Leonard, M. 2004. Bonding and bridging social capital: Reflections from Belfast. *Sociology*, 38, 927-944.
- Lorentzen, H. & Dugstad, L. 2011. *Den norske dugnaden: historie, kultur og fellesskap*, Høyskoleforlaget.
- Lupi, T. & Musterd, S. 2006. The Suburban'Community Question'. *Urban Studies*, 43, 801-817.
- Mazanti, B. 2007. Choosing residence, community and neighbours - theorizing families' motives for moving. *Geografiska Annaler: Series B, Human Geography*, 89, 53-68.
- Mckowen, K. 2012. Rollemodeller fra randsonene: Ungdomsledere og lokal identitet. I:
- Putnam, R. D. 2000. *Bowling alone : the collapse and revival of American community*, New York, Simon & Schuster.
- Putnam, R. D. 2007. E pluribus unum: Diversity and community in the twenty- first century the 2006 Johan Skytte Prize Lecture. *Scandinavian political studies*, 30, 137-174.
- Putnam, R. D. & Eklöf, M. 2001. *Den ensamme bowlaren: den amerikanske medborgarandans oppløsning och förnyelse*, SNS förl.
- Riessman, C. K. 2008. *Narrative methods for the human sciences*, Los Angeles, Sage Publications.
- Rienecker, L. 2014. *Den gode opgave*, Samfundslitteratur.
- Røe, P. G. 2009. Forstaden som sted *Mennesker og steder*. Oslo.
- Røe, P. G. & Sæter, O. 2015. Med kroppsminner som flyttefølge mellom steder. *Med sans for sted*. Oslo: Fagbokforlaget.
- Sandberg, S. 2009. A narrative search for respect. *Deviant Behavior*, 30, 487-510.
- Sandberg, S. 2010. What can "lies" tell us about life? Notes towards a framework of narrative criminology. *Journal of Criminal Justice Education*, 21, 447-465.
- Savage, M., Bagnall, G. & Longhurst, B. 2005. *Globalization and Belonging*, London, United Kingdom, London: SAGE Publications Ltd.
- Small, M. L. 2009. How many cases do I need?'On science and the logic of case selection in field-based research. *Ethnography*, 10, 5-38.
- Silverman, D. 2011. *Interpreting qualitative data : a guide to the principles of qualitative research*, Los Angeles, SAGE.
- Søholt, S., Aasland, A., Onsager, K. & Vestby, G. M. innvandrere i Distrikts-Norge.
- Sørli, K., Aure, M. & Langset, B. 2012. *Hvorfor flytte? Hvorfor bli boende?: bo-og flyttemotiver de første årene på 2000-tallet*, Norsk institutt for by-og regionforskning.

- Thagaard, T. 2009. *Systematikk og innlevelse : en innføring i kvalitativ metode*, Bergen, Fagbokforl.
- Tuhus, S. S. 2013. Tilhørighet, grensedragninger & flytting i et flerkulturelt område: En kvalitativ studie av flyttemotiver blant beboere på Mortensrud.
- Van Der Waal, J., De Koster, W. & Achterberg, P. 2013. Ethnic segregation and radical right-wing voting in Dutch cities. *Urban Affairs Review*, 1078087412473067.
- Vestby, G. M. & Ruud, M. E. 2011. Utviklingen av Søndre Nordstrand.
- Wacquant, L. 2007. Territorial stigmatization in the age of advanced marginality. *Thesis Eleven*, 91, 66-77.
- Wollebæk, D. 2011. Norges sosiale kapital i nordisk og europeisk kontekst. I: D. Wollebæk og SB Seggaard (red.), *Sosial kapital i Norge*. Oslo: Cappelen Damm Akademisk.
- Ødegård, G. 2014. *Fellesskap og forskjellighet : integrasjon og nettverksbygging i flerkulturelle lokalsamfunn*, Oslo, Abstrakt forl.
- Aalandslid, V. 2009. Innvandreres demografi og levekår i Groruddalen og Søndre Nordstrand.

Antall ord i oppgaven: 25459

Alle kilder som er brukt i denne oppgaven er oppgitt.

Vedlegg 1

Att.:

Bydel Søndre Nordstrand

Deres ref.:

Vår ref.:

Oslo,

Forskningsprosjekt: Ekskludering eller inkludering av personer med innvandrerbakgrunn i arbeids-, bolig- og i lokalsamfunn – Søndre Nordstrand

Norsk institutt for by- og regionforskning er ansvarlig for prosjektet 'The multiethnic rural community: Exclusion or inclusion of immigrants (2012-2017)'. Prosjektet er finansiert av forskningsrådet. Hovedfokuset er på hva som skjer i norske distriktskommuner når det gjelder inkludering og ekskludering av innvandrere. Erfaringene fra distriktskommunene skal sammenlignes med en bydel i Oslo, og Søndre Nordstrand er valgt.

Oslo kommune, ved byrådsavdeling for Kultur og næring deltar i Brukerforum for prosjektet.

I alle de tre kommunene og i bydel Søndre Nordstrand bruker vi registerdata og spørreundersøkelse til lokalbefolkningen. 200 med innvandrerbakgrunn og 200 med norsk bakgrunn har svart på hvert sted, også i Søndre Nordstrand. I de tre distriktskommunene har vi også snakket med folk av alle bakgrunner og med personer i kommunen, det lokale næringslivet og i lokale organisasjoner.

Når det gjelder Søndre Nordstrand samarbeider vi med Vitenskapsbutikken på Samfunnsvitenskapelig fakultet på Universitet i Oslo. Tre masterstudenter på sosiologi skal gjøre feltarbeid i bydelen og som grunnlag for masteroppgaver. Masteroppgavene vil inngå som rapportering fra forskningsprosjektet.

Masterstudentene må følge forskningsetiske retningslinjer for datainnsamling og alle prosjektene må meldes til Norsk samfunnsvitenskapelig datatjeneste.

NIBR ber om at masterstudentene blir vel tatt i mot. Dersom det er ønskelig kan studentene presentere sine resultater for bydelen når oppgavene er ferdige. Det kan også NIBR.

Kaja Sørgaard Hind: Arbeidsinnvandrerne – en gruppe som glemmes? En oppgave om integrering
Thea Fjeld: Tiltaket gratis kjernetid i barnehagen som en erfaringsarena for inkludering, ekskludering og integrering blant familieinnvandrede mødre på Søndre Nordstrand - en kvalitativ studie.

Anne-Marte Watnaas Bache-Gabrielsen: Nærmiljøet i byen -bydelen Søndre Nordstrand som et flerkulturelt nærmiljø

Vennlig hilsen

NORSK INSTITUTT FOR BY- OG REGIONFORSKNING

Susanne Søholt

Vedlegg 2

**UNIVERSITETET
I OSLO**

Invitasjon til å delta i intervjuundersøkelse

Mitt navn er Anne-Marte Bache-Gabrielsen og jeg er masterstudent i sosiologi ved Universitetet i Oslo. Jeg jobber nå med en masteroppgave som handler om Søndre Nordstrand, og ønsker å snakke med deg om hvordan du opplever det å bo på Bjørndal.

Selve intervjuet vil vare omtrent en time. Jeg kommer til å stille deg spørsmål om hvordan det er å bo på Bjørndal, og hvordan du opplever lokalmiljøet. Oppgaven min er en del av et større prosjekt drevet av Norsk institutt for by- og regionforskning som omhandler hvordan innvandring påvirker lokalsamfunn, der de ser på 3 kommuner i Norge, samt bydelen Søndre Nordstrand.

Det er helt frivillig å delta i undersøkelsen, og selv om du sier ja, kan du når som helst trekke deg fra prosjektet. Du vil hele tiden beholde anonymitet i oppgaven. Prosjektet er også meldt til personvernombudet for forskning, Norsk samfunnsvitenskapelig datatjeneste.

Jeg kan nås på telefon 92017895, og mail annemartebg@gmail.com.

Min veileder er Anniken Hagelund, førsteamanuensis ved Institutt for sosiologi og samfunnsgeografi ved UiO.

Jeg setter stor pris på om du kan tenke deg å delta i denne undersøkelsen.

Med

vennlig

hilsen

Anne-Marte Bache-Gabrielsen

Vedlegg 3

Intervjuguide

Om prosjektet mitt:

Jeg er med på et prosjekt for Norsk institutt for by-og regionforskning, som handler om lokalsamfunn og innvandring. De sammenligner 3 kommuner i Norge, i tillegg til bydelen Søndre Nordstrand, som er der mitt prosjekt er relevant.

Min oppgave har som tema hvordan beboere i en bydel opplever tilhørighet til nabolaget sitt. Bakgrunnen for den oppgaven er at jeg er interessert i urbanitet og bysosiologi. Søndre Nordstrand er geografisk unik, fordi bydelen er en del av Oslo, men samtidig ligger Bjørndal langt unna sentrum, og har et preg av forstad til seg. I tillegg er den interessant fordi Søndre Nordstrand er bydelen i Oslo med størst andel mennesker med innvandrerbakgrunn. Jeg har også avgrenset til Bjørndal, ettersom Søndre Nordstrand er en så stol bydel.

Praktisk informasjon:

Metoden min er samtaleintervju, som vil si at jeg snakker med et antall mennesker som bor på Bjørndal, og prøver å forstå deres historier om Bjørndal. Jeg er interessert i å forstå dine subjektive opplevelse av stedet, så det er ikke noe spesifikt svar jeg forventer å få eller noe som er riktig eller galt.

Du vil bli anonymisert i oppgaven, slik at det ikke skal være mulig å gjenkjenne deg for andre. Jeg har også levert søknad til Norsk samfunnsvitenskapelig datatjeneste som skal sikre personvern og etikk innenfor samfunnsvitenskapelig forskning, og denne søknaden må være godkjent før jeg kan bruke intervjuene til noen ting. Jeg har også taushetsplikt, så jeg kan ikke fortelle noen om ting du har fortalt meg. I tillegg plikter jeg å slette alt av informasjon ved prosjektslutt.

Du har også mulighet til å trekke deg fra intervjuet når som helst, og hvis du gjør det så sletter jeg all informasjon som er hentet til da.

1. Bakgrunnsinformasjon

- Alder
- Yrke
- Utdanning
- Arbeidssted
- Sivilstatus
- Barn
- Nasjonalitet
- Type bolig – hvem bor du med?

2. Nabolag

- Hvor lenge har du bodd på Bjørndal?
- Trives du i området?
Hvorfor/Hvorfor ikke.
- Er du venn med naboene dine? Hvis ja, hvordan ble dere kjent.
- Har du venner i bydelen utover Bjørndal?
- Har du familie i området?
Hvis ja, tilbringer du tid med dem?
Hvis nei, hvor bor resten av familien din?
- Tilhørighet til opphavsland?
- Alder og nasjonalitet på naboene?
- Er det stor utskifting av folk her? Mange som flytter fra og til.

Lokalmiljøets aktiviteter (Formelle møtesteder)

- Er du eller noen i familien din med i en lokal forening? (Idrettslag, trossamfunn etc)
- Er du med i en forening utenfor Bjørndal?

- Har du noen gang benyttet deg av åpent hus og søndagskafe-tilbudene?
- Sommerfestivalen
- Deltar du på org. aktiviteter utenfor Bjørndal eller Søndre Nordstrand?

Hverdag (Uformelle møtesteder)

- Hvilke deler av område bruker du?
- Hvor handler du dagligvarer?
- Møter du ofte kjente på butikken?
- Er det naturlig å snakke med folk på butikken, ved busstopp, etc.

3. Nettverk

a. Jobb

- Har du kontakt med dine kollegaer utover arbeidstiden?
- Er noen av de fra samme område som deg?
- Er det sosiale arrangementer arrangert av arbeidsgiver?

4. Tanker om stedet + preferanser

- Er det noe du savner på Bjørndal? Oppsøker du dette et annet sted?
Eksempel (Kino, idrett, shopping)
- Hva slags forhold har du til Søndre Nordstrand som bydel?
- Hvilket inntrykk tror du andre (som ikke bor her) har av Bjørndal? Søndre Nordstrand?
De du har hatt på besøk?
Rykter?
- Hvilket inntrykk tror du de som bor her har av Bjørndal? Søndre Nordstrand?
- Hvilket forhold har du til Oslo by?
- Liker du best bygd eller by? Hvorfor?
- Hvis nye folk du møter spør hvor du er fra, hva svarer du?

- Kunne du tenkt deg å bo et annet sted? Ville du flyttet innad på Bjørndal eller ut?
Har vestkanten vært et alternativ? Eksempel?

5. Multikulturelt mangfold

- Hva tenker du om at det er så stort mangfold av etnisk bakgrunn på Bjørndal?
- Hvordan tror du det har preget deg?
- Opplever du at det er grupperinger eller en samlet Bjørndal-opplevelse her?